

Türkiye’de Üstün/Özel Yetenekliler Eğitiminde Öğretmen Yetiştirme Politikalarının Değerlendirilmesi: Bir Doküman İncelemesi Çalışması¹

Evaluation of Gifted Education Teacher Training Policies in Turkey: A Document Analysis Study

Sevda Kır², Murat Özdemir³

Makale Hakkında

Gönd. Tarihi:01.12.2022
Kabul Tarihi:22.08.2022
Yayın Tarihi: 01.11.2022

Anahtar Kelimeler

Eğitim politikası,
üstün/özel yetenekli
öğretmen yetiştirme,
politika belgesi.

Özet

Bu araştırmanın amacı, uluslararası ve ulusal politika belgelerinin ışığında ülkemizdeki üstün/özel yetenekliler eğitiminde öğretmen yetiştirme politikalarını değerlendirmektir. Çalışma, nitel araştırma olarak biçimlendirilmiş olup veri toplama aracı olarak ulusal politika belgeleri kullanılmıştır. Veriler doküman analizi yöntemiyle toplanmıştır. Eğitim politikası, üstün/özel yetenekliler eğitimi, üstün/özel yetenekliler öğretmen yetiştirme, seçimleri ve bu öğretmenlerin mesleki gelişimleri bağlamında belgeler analiz edilmiştir. Genel olarak politika belgelerinde son dönemlerde üstün/özel yetenekliler eğitime daha fazla yer verildiği göze çarpmaktadır. Alınan kararların çoğunun uygulamaya geçirilemediği görülmektedir. Öğretmenlerin hizmet öncesinde üstün/özel yetenekliler eğitimiyle ilgili yeterli eğitimi almadıkları, üstün/özel yeteneklilerle ilgili eğitimlerin çoğunlukla BİLSEM öğretmenlerine yönelik olduğu ve örgün eğitim kurumlarındaki öğretmenlerin eğitim ihtiyaçlarının göz ardı edildiği, hizmet içi eğitimlerin yetersiz olduğu, öğretmenlerin bu alanda eğitim ihtiyaçlarının olduğu anlaşılmaktadır. Ülkemizde üstün/özel yetenekliler eğitimi alanındaki öğretmen yetiştirme, seçme ve mesleki gelişimlerine yönelik politikalarda olumlu adımlar atılsa da henüz istikrarlı bir politikanın oluşturulamadığı anlaşılmaktadır. Çalışmada elde edilen bulgular ve sonuçlara göre çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Keywords

Education policy,
gifted teacher training,
policy document.

Abstract

The aim of this research is to evaluate the gifted education teacher training policies in our country in the light of international and national policy documents. The study was designed as a qualitative research and national policy documents were used as data collection tool. Data were collected by document analysis method. The documents were analysed in the context of education policy, gifted education, gifted teacher training, their selection and professional development of these teachers. It is striking that the education of gifted people has been given more place in the policy documents in recent years. It is seen that most of the decisions taken have not been implemented. It is understood that the teachers haven't received adequate training on gifted education before the service, the trainings on the gifted were mostly for BİLSEM teachers, the training needs of the teachers in formal education institutions were ignored, the in-service training was insufficient, and the teachers had a training need in this area. Although positive steps have been taken in the policies of teacher training, selection and professional development in the field of gifted education in our country, it is understood that a stable policy has not yet been established.

Atıf için:

For Citation

Kır, S. & Özdemir, M. (2022). Türkiye’de üstün/özel yetenekliler eğitiminde öğretmen yetiştirme politikalarının değerlendirilmesi: Bir doküman incelemesi çalışması. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 397-420. DOI: 10.21666/muefd.1030652

Üstün/özel yetenekli öğrenciler, hem akranlarıyla birlikte eğitim gördüğü sınıflarda hem de kendilerine özel sınıflarda potansiyellerini ortaya çıkartabilmeleri ve geliştirebilmeleri için özel eğitim

¹ Bu makale birinci yazarın doktora tezinden üretilmiştir.

² Yenimahalle Bilim ve Sanat Merkezi – sevdakcelik@gmail.com - ORCID No: 0000-0002-6517-9983

³ Hacettepe Üniversitesi – mrtozdem@hacettepe.edu.tr - ORCID No: 0000-0002-1166-6831

İhtiyaçlarına cevap verecek bir eğitim almalıdır (Stuart ve Beste, 2008). Üstün/özel yetenekliler eğitiminin temel unsurlarından biri öğretmenlerdir (Tortop, 2014). Etkili ve başarılı bir üstün/özel yetenekliler eğitiminin en temel bileşenlerinden biri nitelikli ve sürdürülebilir bir öğretmen eğitimidir. Bu bağlamda, lisans eğitiminden başlayarak adaylık eğitimi ve hizmet sonrası dönemleri kapsayan nitelikli ve siyaset üstü bir öğretmen yetiştirme politikası oluşturmanın üstün/özel yetenekli çocukların iyi yetiştirilebilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Üstün/özel yetenekli öğrenciler ilgileri, öğrenme hızları ve derinlikleri bakımından akranlarından önde oldukları için onların öğretmenlerinin de farklı beceri ve özelliklere sahip olmaları gerektiği çeşitli araştırmalarda ele alınmıştır (Chan, 2001; Cropley ve McLeod, 1986; Güneş, 2015; Metin ve Dağlıoğlu, 2004; Mosse, 2003; Ray, 2009). Bu bağlamda uluslararası ve ulusal düzeyde yapılan bazı çalışmalarda üstün/özel yetenekli öğrencilerin öğretmenlerinin yeterliliklerinin ve özelliklerinin neler olduğuna (Chan, 2001; Chessman, 2010; Dağlıoğlu, 2010; Nelson ve Prindel, 1992; Woods, 2004; Yuen, 2004), öğretmenlerde aranan standartlara (VanTassel-Baska ve Johnsen, 2007) dikkat çekilmiştir. Bazı çalışmalarda üstün/özel yetenekli öğrencilerin akademik başarılarının yanı sıra eğitsel, sosyal ve duygusal ihtiyaçlarının karşılanmasında öğretmen yeterliliklerinin önemi ortaya konmuştur (Fraser-Seeto vd., 2015).

Üstün/özel yetenekliler eğitimi öğretmen yetiştirme programlarına ilişkin yasal düzenlemede Yükseköğretim Kurulu (YÖK) 2015 yılında Zihinsel Engelliler, İşitme Engelliler, Görme Engelliler ve Üstün Zekâlılar Öğretmenliği bölümlerini “Özel Eğitim Öğretmenliği” adı altında birleştirme kararı vermiştir. Karar, 2016-2017 eğitim-öğretim yılı itibarıyla uygulamaya başlanmıştır. Özel eğitim öğretmenliği lisans programı ders içerikleri incelendiğinde üstün/özel yetenekliler eğitimine yönelik zorunlu bir dersin yanı sıra öğrenme güçlüğü ve özel yetenek, eleştirel düşünme eğitimi, özel yetenek eğitimine aile katılımı, özel yetenekte disiplinler arası çalışma ve işbirliği, duyuşsal eğitim, erken çocukluk döneminde tanılama ve eğitim, öğrenme problemleri ve eğitimi, program geliştirme; sosyal, duyuşsal ve akademik rehberlik, tanılama modelleri ve testleri, yaratıcı düşünme eğitimi gibi seçmeli derslerin yer aldığı görülmektedir (YÖK, 2021). Özel eğitim öğretmenliği lisans programı dışındaki eğitim fakültelerinin lisans programlarında iki saatlik özel eğitim dersi yer almaktadır. Bu derste çoğunlukla diğer engel gruplarına ağırlık verilmektedir. Çeşitli üniversitelerin özel eğitim öğretmenliği yüksek lisans ve doktora programlarında özel eğitimin diğer alanlarıyla kıyaslandığında üstün/özel yeteneklilerin eğitimi alanıyla ilgili daha az dersin olduğu görülmektedir. Sınırlı sayıdaki üniversitede üstün/özel yetenekliler alanında lisansüstü eğitim programı bulunmaktadır.

Üstün/özel yetenekli çocukların öğretmenlerinin yetiştirilmelerine yönelik politika belgelerinde de çeşitli tespitler yapılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ve üniversiteler arasındaki işbirliğinin yeterli olmaması, üstün/özel yetenekli bireylerin eğitime yönelik politikaların yetersizliği, öğretmenlerin üstün/özel yetenekli öğrencilerin eğitimi konusunda yeterli bilgi ve farkındalığının olmaması MEB stratejik planlarında zayıf yönler, riskler ve tehditler arasında gösterilmiştir (MEB, 2014; MEB, 2019). Üstün/özel yetenekli öğrencilerle çalışabilecek eğitimcilerin nitelik ve niceliğinin yetersiz olması, Özel Yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planında yer alan zayıf yanlardan biridir. Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) raporu öğretmenlere hizmet öncesinde verilen eğitimin yeterli olmadığını belirtmektedir (TBMM, 2012).

Yapılan araştırmalar öğretmenlerin üstün/özel yetenekli çocukların eğitimiyle ilgili yeterli bilgilerinin olmadığını (Akar ve Şengil Akar, 2012; Altun ve Vural, 2012; Altıntaş ve Özdemir, 2013; Gallagher, 1996; Gökdere ve Ayvacı, 2004), üstün / özel yetenekli öğrencilerin eğitim konusunda hizmet öncesinde eğitim almadığını, akademik desteğe ihtiyaç duyduklarını bu sebeple öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayamadığı ve eğitim ortamlarında çeşitli sorunlarla karşılaştığını ortaya koymaktadır (Archambault vd., 1992; Ata vd., 2020; Baykoç ve Özdemir, 2016; Ekinci, 2002; Gross, 1993; Kırmızıgül, 2020; Kurnaz vd., 2009; Pine ve Coleman, 2010; Rotigel ve Fello, 2004; Şahin ve Kargin, 2013; Yağlı, 2011; Westberg vd., 1992). Bilim ve Sanat Merkezlerinde (BİLSEM) görev yapan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun da daha önceden üstün/özel yetenekliler ile ilgili eğitim almadığına (Gökdere ve Çepni, 2005) ve hizmet içi eğitim gereksinimlerinin giderilmediğine değinilmiştir (Ülger, 2011). Öğretmenler üstün/özel yeteneklilere uygulanacak eğitim programlarına ilişkin de sorun yaşamaktadır (Şenol, 2011). Bilgiç (2017), Bilim ve Sanat Merkezlerinin istenilen düzeyde etkili olmamasını öğretmen yetiştirmedeki yetersizliklere bağlamaktadır. Öğretmenlerin eğitimi ve yeterlilik düzeyleri; hizmet-içi eğitimlerin yetersizliği tartışılacak önemli hususlardandır

(Altun ve Vural, 2012; Konaş ve Yağcı, 2016). Başka bir çalışma da hem üstün/özel yetenekli hem de normal gelişim gösteren öğrencilerin öğretmenlerinin üstün /özel yetenekliler eğitimi konusunda eğitim alması gerektiğini savunmuştur (Davison, 1996). Hansen ve Feldhusen (1994) üstün/özel yetenekliler eğitimi almış öğretmenlerin üstün/özel yetenekli öğrencilerle çalışma konusunda eğitimsiz öğretmenlere göre daha etkili olduğunu bulmuşlardır. Sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekliler programları hakkında bilgi sahibi olmadıklarında yüksek düzeyde kaygı duydukları bulgusuna ulaşılmıştır (Meyers, 1994). Günümüzde lisans düzeyinde öğretmen eğitiminde, üstün yetenekli öğrencilerin ihtiyaçları hakkında çok az bilgi verildiği ifade edilmiştir (Dettmer ve Landrum, 1998). Kore'de üstün/özel yetenekli öğrencilere eğitim verecek öğretmenin sınırlı sayıda olduğu ve Koreli öğretmenlerin üstün/özel yetenekli öğrencilere yönelik tutumlarının genellikle olumsuz olduğu belirtilmiştir (Lee vd., 2004). Cho ve arkadaşları (2002) ise öğretmenlerin üstün/özel yetenekli öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılama konusunda kendilerine güvenmediklerini ortaya koymuştur. Hem ülkemizde yapılan çalışmalar hem de Avrupa, Amerika ve Kore gibi ülkelerdeki çalışmalar öğretmenlerin üstün/yetenekli öğrencilerin eğitimi konusundaki yetersizliklerini ve eğitim ihtiyaçları olduğunu göstermektedir.

Literatürde üstün/özel yetenekliler eğitimi, üstün/özel yetenekliler eğitiminde öğretmen yetiştirme ve politikalarıyla ilgili çalışmalar incelendiğinde, üstün/özel yetenekliler eğitimi ve gelişmelerini ele alan çalışmalar olduğu görülmüştür (Işık ve Güneş, 2017; Kılıç, 2010; Sak vd., 2015). Altınışık (2021), Türkiye ve Polonya özel eğitim politikalarındaki benzer ve farklı olan yönleri incelemiştir. Almanya, Hollanda, İsveç ve Türkiye'de üstün/özel yetenekli bireylerin eğitimine yönelik genel durum, yasal düzenlemeler, özel olanaklar, tanılama süreçleri ve öğretmen eğitimi araştırılmıştır (Avcu ve Er, 2017). Başka bir tez çalışmasında Virginia'dan hem liderliğin hem de politika geliştirmenin üstün/özel yetenekliler eğitimi üzerindeki etkisi ve üstün/özel yetenekliler eğitim programı liderlerinin eğitim politikasını nasıl anlamlandırdığını incelemiştir. Araştırmanın sonuçları üstün/özel yetenekliler eğitimi koordinatörlerinin eğitim politikalarını yorumlarken anlamlandırma süreçlerinin bir parçası olarak mesleki ağlarının teknik ve sosyal kaynaklarını kullandıklarını göstermiştir (Beckerdite, 2017). Bilgiç (2017) tez çalışmasında üstün /özel bireylerin eğitiminde paydaşların görüşlerini almış ve bu doğrultuda eğitim politikalarının ve stratejik planların nasıl hazırlandığını araştırmıştır. Bilgiç ve Ataman (2020) Milli Eğitim Şûralarında üstün/özel yeteneklilerin eğitime ilişkin alınan kararları, tek partili, çok partili döneme geçiş, çok partili, planlı, 1980 sonrası ve 2000 sonrası dönemlerde düzenlenen şûralar olarak sınıflandırarak incelemiştir. 1923-2018 yılları arasında üstün/özel yeteneklilerle ilgili izlenen temel politikalar, yasal düzenlemeler, bu gelişmelerin üstün/özel yetenekli öğrencilerin eğitimlerine yansımaları, ülkeler arası politika karşılaştırmaları da Çitil (2018)'in çalışmasında ele aldığı konulardır. Bir tarihsel durum çalışmasında, üstün/özel yetenekli eğitim programında Afrika kökenli Amerikalı, yerli Amerikalı, Latin kökenli ve/veya düşük gelirli öğrencilerin yetersiz temsilini azaltmaya çalışan eğitim bölgesindeki politika ve uygulamalar incelenmiştir (Dockery, 2017). İdin ve Kayhan (2016) Türkiye ve Avrupa Birliği'ne üye ülkelerdeki ilköğretime devam eden üstün /özel yetenekli tanısı alan öğrencilerin, devam ettikleri eğitim kurumlarında uygulanan eğitim modellerini destek hizmetler ve görevli personel açısından karşılaştırmıştır. Kılıç (2010), Enderun mektebinde üstün/özel yetenekli çocuklara verilen eğitim modeliyle günümüzde uygulanan eğitim modelini irdelemiştir. Türkiye'de üstün /özel yetenekliler eğitimi politika oluşturma süreci 9 kalkınma planı ve Milli Eğitim şûraları üzerinden analiz edilmiştir (Cevher Kılıç, 2015). Levent (2011) tez çalışmasında BİLSEM'de görev yapan öğretmen görüşleri ve literatür taraması doğrultusunda politika önerileri getirmiştir. Bu öneriler arasında üstün/özel yetenekli çocuklarla çalışacak öğretmenlerin seçimi ve yetiştirilmesine yönelik öneriler de sunmuştur. Keşfedici sıralı karma yöntemle yürütülen bir tez çalışmasında Teksas banliyö bölgelerindeki devlet okullarında üstün/özel yetenek eğitim programlarına ilişkin politikalar ve uygulamalar ile bu programlarda siyahlar, İspanyollar ve İngilizce öğrenenlerin temsili arasındaki potansiyel bağlantı araştırılmıştır (Mwamba, 2020). Özmen ve Kömürlü (2013) literatür taramasına dayalı olan çalışmalarında Türkiye'de üstün/özel yetenekli öğrencilerin eğitime yönelik politika ve uygulamaları incelemeyi ve mevcut durumu ortaya koymayı amaçlamıştır. Bir vaka çalışmasında, Güney Carolina'nın üstün/özel yeteneklilere dair eğitim politikası geliştirmesi, değişiklikleri ve uygulaması politika yapımcılar, aracılar ve uygulayıcılar açısından incelenmiştir (Swanson ve Charleston, 2007). Üstün/özel yeteneklilerin eğitimi üzerine daha kapsamlı bütünsel araştırmaların bir parçası olan araştırmada özellikle Avrupa'daki çeşitli ülkelerde üstün yetenekli çocukların farklı şekillerde

eğitilmesi tartışılmaktadır (Reid ve Boettger, 2015). VanTassel-Baska (2018) makalesinde Amerika Birleşik Devletleri'nde son elli yılda üstün/özel yetenekliler eğitimi politikasının ve uygulamasının tarihini araştırarak, federal destek elde etmedeki eksikliğini belgelemektedir. Ayrıca, üstün/özel yetenekliler programı geliştirmenin belirli bir yönüne ilişkin bir politikanın başarılı bir şekilde ilerletildiği eyalet düzeyinde ve ulusal düzeyde olmak üzere iki vaka örneğini de vurgulamaktadır. Diğer bir çalışmada ise Singapur ve Türkiye'de üstün/özel yetenekli bireylerin eğitimi, tarihsel gelişimi, eğitimin amaçları, tanılama süreci, öğretmen seçimi ve yetiştirilmesi, eğitim uygulamaları başlıkları altında incelenmiştir (Yılmaz Bodur ve Er, 2019).

Bazı çalışmalarda ise öğretmen yetiştirme, öğretmenlerin mesleki gelişimleri ve bu alandaki politikalar değerlendirilmiştir. Abide (2020), Türkiye'de öğretmen niteliklerini ve öğretmen istihdamını artırmaya yönelik hedef politikaların belirlenmesini ve bu politikaların uygulamaya yansımalarını sınıf öğretmenliği bağlamında ele almıştır. Bir başka çalışmada 2023 eğitim vizyon belgesinde öğretmenlerin mesleki gelişim politikalarına ilişkin öğretmenlerin düşünceleri araştırılmıştır (Akyıldız vd., 2019). Çalışıcı (2019), tezinde 2006-2018 yılları arasında Türkiye'nin öğretmen yetiştirme politikalarını tarihsel gelişim süreci çerçevesinde ele alarak bugünkü durumunu ortaya koymuş, sorunları inceleyerek öğretmen yetiştirme sistemini analiz ederek değerlendirmeler yapmıştır. Diğer bir çalışmada eğitim fakültelerinde farklı branşlara okutulan 2 kredilik özel eğitim lisans dersinin öğretmen adaylarının bilgi düzeylerine ve engellilere yönelik tutumlarına etkisi araştırılmıştır. Katılımcılar dersin bilgi gereksinimlerini karşıladığını ve yaşamlarına olumlu bir katkı sunduğunu ifade etmişlerdir (Çitil vd., 2018). Toprakçı ve Bakır (2019) eğitim alanı açısından 10. Kalkınma Planı, 2018 Yılı Programı ve MEB 2015- 2019 Stratejik Planı'nın uyumluluğunu incelemiştir. Plan ve programların eğitime erişim ve kurumsal yapı bağlamında uyumlu olduğu, alt yapı, öğretim süreci ve rehberlik hizmetlerinde ise yeterince uyumlu olmadıkları anlaşılmıştır. Başka bir tez çalışmasında geçmişten günümüze paradigma değişiklikleri, Türkiye'nin eğitim paradigması, Türkiye'nin öğretmen yetiştirme politikalarında paradigma sorunu işlenmiş ve bunun kaynaklarına vurgular yapılmıştır (Yılmaz, 2018).

Avrupa ülkelerinde üstün/özel yetenekliler eğitiminde öğretmen yetiştirme konusunu ele alan çalışmalar da bulunmaktadır. Brown ve arkadaşları (2006) beş eyaleti kapsayan çalışmalarında seçilmiş eyaletlerin üstün/özel yetenekliler eğitimi politikalarına ışık tutmayı amaçlamışlardır. Beş eyalet tanılama, programlama, müfredat ve öğretim, öğretmenlerin mesleki gelişimi, program yönetimi ve izleme, ilave politikalar açısından karşılaştırılmıştır. Chloe (2016) çalışmasında Kore'de üstün/özel yetenekliler öğretmen eğitimi programlarının çeşitlerini incelemiştir. Lisans düzeyinde örgün öğretmen yetiştirme programı olmamakla birlikte, öğretmen yetiştirme programları en çok lisansüstü eğitim programlarında sunulmaktadır. Çalışmada düzenlenen hizmet-içi eğitim ve yararlanıcı sayılarına da yer verilmiştir. Fischer ve Müller (2014) Almanya'daki okul sistemi, üstün/özel yetenekliler eğitimi ve yetenek desteğine ilişkin genel önlemler, üstün/özel yetenekliler eğitiminde uygulanan modeller, bu alanda çalışan dernek ve kuruluşlar, düzenlenen konferanslar, öğretmen yeterlilikleri ve eğitim programları, yasal düzenlemeler, özel etkinlikler, Almanya üstün/özel yetenekliler eğitiminin güçlü ve zayıf yanları, bu alandaki tehditlere yönelik analizler yapmıştır. 21 Avrupa ülkesindeki üstün /özel yetenekliler eğitimi okul mevzuatı, yönetmelikleri ve yönergeleri, özel hükümler, tanılama kriterleri, mesleki eğitim ve/veya öğretmen terfi ve deneyim değişim ağları, araştırma ve mesleki ilgi ve danışmanlık, öncelikler ve beklentiler olmak üzere altı başlık altında tek tek incelenmiştir (Mönks ve Pflüger, 2005). Bir ulus ya da kuruluşun, üstün yeteneklilerin eğitimi için geniş çaplı bir program oluşturmaya yönelik stratejik bir karar aldığına, çeşitli kavşakları içeren belirli bir yol haritasını izlemek zorunluğu; ana kavşaklar ve bunlarla ilişkili seçenekleri Nevo ve Rachmel (2009) açıklamışlardır. Karar verilmesi gereken alanlar arasında şunlar bulunmaktadır: Tanımlama sorunları, özel yetenek türleri, üstün yetenekli çocukların belirlenmesi, yaş aralığı, zenginleştirme programlarının türleri ve öğretmen nitelikleri. Tüm üstün yetenekliler eğitim programları için tek bir program, belirli bir kombinasyon veya benzersiz bir yol olmadığı tartışılmıştır. Her programın, çocukların özel ihtiyaçlarına ve koşullarına göre özel olarak tasarlanması gerektiği belirtilmiştir. Reid ve Horváthová (2016) çalışmalarında Slovakya, Avusturya, Belçika ve Finlandiya'daki üstün/özel yetenekli öğrencilerin öğretmenlerine yönelik üstün/özel yetenekliler eğitimi, öğretmen yetiştirme programları ve niteliklerini ortaya koymuş ve tanımlamışlardır.

Öğretmenlere, hizmet öncesinde nitelikli bir eğitim verilmesi, hizmet verdikleri süre içerisinde de hizmet içi eğitimlerle mesleki gelişimlerinin desteklenmesi eğitim-öğretimin verimliliği ve başarısı açısından önemli olduğu düşünülmektedir (Dağlıoğlu, 2010). Üstün/özel yeteneklilerin eğitiminde öğretmenlerin uzmanlık eğitimi almaları, onların sınıflarında bu çocuklara daha etkin bir eğitim vermelerini sağlayacaktır.

Yurt dışında yapılan çalışmalarda üstün/özel yeteneklilere yönelik politika değerlendirmelerinin ülke genelinden ziyade belli bir eyalet ya da bölge düzeyinde yapıldığı ve daha çok politikaların belli bir değişken üzerindeki etkisinin incelendiği anlaşılmaktadır. Ülkemizde yapılan çalışmalarda ise üstün/özel yetenekliler politikaları ve uygulamalarını inceleyen çok fazla çalışma olmadığı görülmüştür. Politika inceleme kapsamında yapılan çalışmalarda ise yasal belgelerde üstün yetenekliler eğitimi ve tarihi sürece yer verilmiştir. Üstün yetenekliler politikalarında bu özel çocuklarla çalışacak öğretmenlerin yetiştirilmelerine, seçim ve atamalarına, mesleki gelişimlerine yönelik çalışmalara değinilmemiştir. Ulusal alan yazında öğretmen yetiştirmeye ilişkin çalışmalar üstün/özel yetenekli çocukların öğretmenlerinin yetiştirilmesinden ziyade genel anlamda öğretmen yetiştirmeye odaklanmıştır. Hem ulusal hem uluslararası alan yazında Türkiye’de üstün/özel yetenekli çocuklarla çalışacak öğretmenlerin yetiştirilmesi, seçimleri ve mesleki gelişimlerine yönelik politikaları inceleyen bir araştırmaya rastlanmamıştır. Yürütülen eğitim politikaları, üstün/özel yeteneklilerin eğitimi alanında siyaset üstü, istikrarlı ve sürdürülebilir bir öğretmen yetiştirme politikasının ne kadar önemli olduğunun tam olarak anlayamadığını göstermektedir. Bu anlamda yapılacak çalışma konusu bakımından özgün olma niteliği taşımaktadır. Yapılacak çalışmanın üstün/özel yetenekliler eğitiminde öğretmen yetiştirme, seçme ve mesleki gelişimlerine yönelik geliştirilecek politikalara ve uygulamalara katkı sunması beklenmektedir.

MEB, geçmişten günümüze bu çocukları tanımlamak için *üstün yetenekli*, *üstün zekâlı* ve *özel yetenekli* gibi kavramları kullanmıştır. MEB, Özel Yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planında (2013-2017) “*özel yetenekli*” tanımında karar kılmıştır (MEB, 2013). Yönergede “*yaşıtlarına göre daha hızlı öğrenen; yaratıcılık, sanat, liderliğe ilişkin kapasitede önde olan, özel akademik yeteneğe sahip, soyut fikirleri anlayabilen, ilgi alanlarında bağımsız hareket etmeyi seven ve yüksek düzeyde performans gösteren birey*” özel yetenekli olarak tanımlanmıştır. Yabancı alan yazında “*gifted*” ve “*talented*” kavramları kullanılırken, ulusal alan yazında araştırmacılar tarafından “*üstün zekâlı ve özel yetenekli*”, “*üstün yetenekli*” ve “*özel yetenekli*” kavramlarının üçü de kullanılmaktadır. Ulusal alan yazında hangi kavramın kullanılacağı ile ilgili bir uzlaşma bulunmamaktadır. Bu çalışmada ise hem ulusal hem uluslararası çalışmalara dayanılarak “*üstün/özel yetenekli*” kavramı kullanılmıştır.

Uluslararası alanda üstün/özel yetenekliler eğitimine Avrupa Konseyi ve Avrupa Komisyonunun aldığı kararlarda yer verilmiştir. Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi’nin üstün/özel yeteneklilerin eğitimi konusunda yayınladığı, altı ana başlıkta ele aldığı 1248 sayılı tavsiye kararları bulunmaktadır (Avrupa Konseyi Parlamento Meclisi, 1994). Avrupa Komisyonu Eurydice birimi 2006 tarihli raporunda üstün/özel yeteneklilerin eğitime yönelik eğitim politikaları, hedef kitle, eğitim önlemleri, bu alanda öğretmen eğitimleri gibi konulara yer vermiştir (Eurydice European Unit, 2006). Yukarıda sözü edilen kararlar üstün/özel yetenekliler eğitimine Avrupa’nın önem verdiğini göstermesi ve bu konuda yapılacak uygulamalara dayanak oluşturması bakımından dikkat çekmektedir.

Avrupa Komisyonuna bağlı olarak faaliyet gösteren The Education, Audiovisual and Culture Executive Agency (EACEA) eğitim, kültür, görsel-ışitsel, spor, vatandaşlık ve gönüllülük fonlarını yönetmektedir. Yükseköğretim, yetişkin eğitimi, okul politikası, mesleki eğitim ve eğitim ve öğretim alanında uluslararası işbirliği gibi alanlarda politikalar yürütmektedir. Finansman programları aracılığıyla, Avrupa ve dünyadaki insanlara ortak projeler üzerinde birlikte çalışma, profesyonel ve kişisel ağlarını genişletme, Avrupa kültürel çeşitliliği hakkında bilgi edinme, vatandaş olarak hak ve sorumluluklarını keşfetme, mesleki becerilerini ve uzmanlıklarını geliştirme imkânı sunmaktadır. Ayrıca öğretmenlerin ve eğitimcilerin mesleki becerilerini paylaşmaları ve geliştirmeleri için bir dizi işbirliğine dayalı çevrimiçi platformu desteklemektedir (EACEA, 2022). Üstün yetenekliler alanında faaliyet gösteren uluslararası kurumlardan biri de ECHA’dır. 1987 yılında kurulan ve kurumsal yapılanmasını Hollanda’da gerçekleştiren European Council for High Ability (ECHA) adlı sivil toplum örgütünün temel amacı üstün yetenekle ilgilenen insanlar (eğitimciler, araştırmacılar, psikologlar, ebeveynler) arasında bilgi alışverişini sağlayacak bir iletişim ağı olarak hareket etmektir (ECHA, 2020). ECHA, e-posta, Facebook, Twitter ve ECHA web sitesi aracılığıyla üyeler arasında

iletişim ve ilgili bilgi alışverişini sağlamaktadır. Düzenli olarak bir haber bülteni (ECHA News) ve bir bilimsel dergi (High Ability Studies) yayınlamaktadır. Her iki yılda bir genel bir büyük konferans ve alternatif yıllarda temalı daha küçük konferanslar düzenlemektedir. Kuruluş, üstün/özel yetenek çalışmaları alanındaki eğitim girişimlerine profesyonel destek, üstün/ özel yetenekle ilgili kitapların ve bilgilerin tanıtımı, topluluğun amaçlarıyla ilgili faaliyetlerde yer alan herkesle işbirliği, amaçların gerçekleştirilmesi için gerekli gördüğü başka faaliyetler de yürütmektedir.

Üstün/özel yeteneklilerin eğitimi alanında öncü ülkelerden biri olan Amerika'da hizmet veren World Council for Gifted and Talented Children, Inc. (WCGTC), üstün yetenekli çocuklar için savunuculuk ve destek sağlayan dünya çapında kar amacı gütmeyen bir kuruluştur. WCGTC, eğitimciler, akademisyenler, araştırmacılar, ebeveynler ve her yaşta üstün zekâlı ve yetenekli çocukların gelişimi ve eğitimi ile ilgilenen diğer kişilerin aktif üyeliğiyle dünya çapında ağ oluşturan bir kuruluştur. WCGTC, her yıl iki kez World Gifted adlı bir bülten yayınlamaktadır. Ayrıca her yıl iki kez Gifted and Talented International adlı bir dergi çıkarmaktadır (WCGTC, 2022). Amerika'da bu alanda çalışan kuruluşlardan bir diğeri de National Association for Gifted (NAGC). NAGC eğitim, savunuculuk, topluluk oluşturma ve araştırma yoluyla üstün/özel yetenekli çocukların büyümesine ve gelişimine destek olanları farklı yollarla desteklemenin yanı sıra ebeveynler, aileler, eğitim uzmanları, araştırmacılar ve yükseköğrenim üyelerine de yardımcı olmayı amaçlamaktadır (NAGC, 2022).

Üstün/özel yetenekliler eğitimine ilişkin hükümlerin bulunduğu ulusal politika belgeleri T.C. Anayasası, Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkındaki Kanun, Güzel Sanatlarda Fevkalâde İstidat Gösteren Çocukların Devlet Tarafından Yetiştirilmesi Hakkındaki Kanun, Köy Enstitüleri Kanunu, Milli Eğitim Temel Kanunu, Okulöncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği ile MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, Destek Eğitim Odası Kılavuzudur. Bu belgeler üstün/özel yetenekli çocukların eğitim hakkına ve onların yetiştirilmelerinde tanınacak olanaklara ilişkin açıklamalara yer vermektedir (T.C. Anayasası, 1982; 1416 sayılı kanun, 1929; 3803 sayılı Köy Enstitüleri Kanunu, 1940; 6650 sayılı kanun, 1956; Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973; MEB, 2014; MEB, 2016).

Üstün/özel yetenekli öğrenciler, olağan dışı öğrenme hızları, öğrenme derinlikleri ve ilgi alanları açısından akranlarından bilişsel olarak farklılaşırlar (Renzulli ve Reis, 1985). Akademik becerilerini ve üstün düşünme becerilerini geliştirmeye devam etmek için yeteneklerini sürekli olarak kullanmalıdırlar. Kendilerini gelecekteki zorluklara hazırlamak için temel bilişsel yeteneklerini oluşturmalıdırlar (Burney, 2008). Karma yeteneklere sahip öğrencilerin olduğu normal bir sınıfta genellikle mevcut olandan daha hızlı ve daha karmaşık öğrenme fırsatlarına erişebilmelidirler (VanTassel-Baska, 2003). Üstün/özel yetenekli çocuklar sosyal, duygusal, yaratıcı ve fiziksel ihtiyaçlarının yanı sıra bilişsel isteklerini de karşılayan programlara ihtiyaç duyarlar (Reis ve Renzulli, 2010). Bu öğrencilerin, normal programlarla sağlanamayacak kapsamlı eğitim olanaklarına ve hizmetlere gereksinimleri vardır (Renzulli ve Reis, 1985). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne göre "Bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren birey" özel eğitime ihtiyaç duyan birey olarak tanımlanmaktadır. Özel eğitime ihtiyaç duyan öğrenciler yetersizlikten etkilenmiş engelli öğrenciler ve üstün/özel yeteneğe sahip öğrenciler olarak grupta sınıflandırmaktadır (Çitil, 2021). Yukarıda sözü edilen özelliklerinden dolayı üstün/özel yetenekli öğrenciler özel eğitim kapsamına girmektedir.

Üstün/özel yeteneklilere yönelik ilk önemli yasal düzenleme ise 1997 yılında yayınlanan 573 sayılı kararnamedir (Özel Eğitim Hakkında KHK, 1997). 2006 yılında Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinin 43'ncü maddesi üstün/özel yetenekli bireylere eğitim verecek kurumların açılışına ilişkin esaslar içermektedir (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2006). Yönetmeliğin ilgili maddelerinde üstün/özel yetenekli öğrenciler, Bilim ve Sanat Merkezleri, buradaki öğretim programları, destek eğitim odası ve destek öğretim programlarına ilişkin ifadeler yer almaktadır (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2018). Üstün/özel yetenekliler alanındaki önemli bir belge de BİLSEM Yönergesidir. Yönerge Bilim ve Sanat Merkezleri'nin kuruluş ve işleyişi, öğrencilerin seçilmesi, kayıt kabul işlemleri, öğretmenlerin ve idarecilerin seçilmesi ve hizmet içi eğitimleri ile bilim ve sanat merkezlerinde gerçekleştirilecek eğitim ve öğretim hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin usul ve esasları içermektedir. Yönergeye göre BİLSEM'de görev yapacak öğretmen adaylarının EK-2 formundan aldıkları puanın %60 ile sözlü sınavdan aldıkları puanın %40'ına göre kurum tercihi yapacakları ifade edilmiştir (BİLSEM, 2021). EK-2 formunda eğitim durumu, aldığı ödüller,

yürütücülük yaptığı ve/veya katıldığı projeler, danışmanlık yaptığı yarışma ve/veya TÜBİTAK projeleri, yayınlar, sanatsal faaliyetler, kurs sertifikaları, spor lisansı, çalıştay/kongre/hizmet içi eğitimler ve yabancı dil kategori başlıkları yer almaktadır. Mülakat ise her biri 20 puan üzerinden değerlendirilecek beş bölümden oluşmaktadır. EK-2 formu öğretmenin ders dışındaki yeterlilik ve etkinliklerini ortaya koyan bir nevi portfolyo özelliği taşımaktadır. Mülakat içeriği şu bölümleri içermektedir: iletişim becerileri, özgüveni ve ikna kabiliyeti (1), bir konuyu kavrayıp özetleme, ifade yeteneği ve muhakeme gücü (2), bilimsel ve teknolojik gelişmelere açıklığı (3), liyakat ve topluluk önünde temsil yeteneği (4), güncel bilgi, yaratıcılık ve isteklilik (5). Mülakatta beşinci bölüm üstün/özel yetenekliler eğitimiyle ilgili soruları kapsamakta olup mülakatın sadece %20'si öğretmenin bu alandaki bilgisini ölçmeye yöneliktir.

Kalkınma planlarında da üstün/özel yetenekli öğrencilere tanınacak eğitim olanaklarına, koşulların iyileştirilmesine ve tanınmaya ilişkin açıklamalara yer verilmiştir. Kalkınma planlarında istikrarlı bir üstün/özel yetenekliler eğitim politikasının olmadığı göze çarpmakla birlikte son kalkınma planlarında bu alana daha fazla önem verildiği ve daha belirgin hedefler ortaya koyulduğu anlaşılmaktadır (DPT, 1962, 1967, 1972, 1978, 1984, 1989, 1995, 2000, 2006; T.C Kalkınma Bakanlığı, 2013, 2019). Eğitim politikalarını belirleyen önemli belgelerden biri de hükümet programlarıdır. Üstün/özel yetenekli bireylerin eğitimi ilk kez 57. hükümet programında yer almıştır. 57, 59, 60, 61 ve 62. hükümet programlarında bu çocukların erken yaşta tanınmasına, eğitimlerine gerekli önemin verilmesine, spor dallarına yönlendirilmesine, gelişimlerinin desteklenmesine dair açıklamalar bulunmaktadır (HP, 2014; HP, 2015; Oruç vd., 2019; TBMM, 2012).

Milli Eğitim Şûraları eğitim sistemimizde önemli bir yer tutmaktadır. Şûralarda üstün/özel yetenekli çocukların eğitimiyle ilgili tavsiye kararlarının yanı sıra bu çocuklara özel sınıfların açılmasına, Fen liselerinde onlara özel programların uygulanmasına dair kararlar alınmıştır (Milli Eğitim Şurası, 1988). Alınan kararların bazıları uygulanırken bazıları ise devam etmemiştir (Milli Eğitim Şurası, 2006; Milli Eğitim Şurası, 2010). Görüşülen maddeler incelendiğinde sürdürülebilir olma özelliği taşımadığı; kişiler ve dönemin hükümet politikaları ekseninde şekillendiği dikkat çekmektedir (Bilgiç ve Ataman, 2020). Diğer belgelerle kıyaslandığında Milli Eğitim Bakanlığı 2023 Vizyon belgesi üstün/özel yetenekliler eğitimiyle ilgili daha kapsayıcı hedefler içermektedir. Belgede, kurumsal yapı ve süreçlerin iyileştirilmesi; tanılama ve değerlendirme araçlarının iyileştirilmesi; öğrenme ortamları, ders yapıları ve materyallerin geliştirilmesi olmak üzere üç hedef belirlenmiştir (MEB, 2018). 2013-2017 yıllarını kapsayan stratejik planda eğitim modelleri, insan kaynakları, yaygınlaştırılabilirlik ve sürdürülebilirlik gibi başlıklar altında hedefler belirlenmiştir (MEB, 2013). Son yayınlanan üstün/özel yetenekli bireylerin strateji belgesinde 89 soru başlığının altında üstün/özel yetenekliler eğitimi ve uygulamalarına yönelik ana hatlarıyla bilgilendirme yapılmaktadır. Belgede üstün/özel yeteneklilerle çalışacak personelin atanması, geliştirilmesi, hizmet içi eğitimleri dört soru başlığı altında cevaplandırılmıştır (MEB, 2020). Milli Eğitim Kalite Çerçevesinde ise Üstün/özel yetenekli öğrenci sayısı başlığının yanı sıra özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin toplam öğrenci sayısına oranı gibi bir başlık da yer almaktadır (MEB, 2014). Eğitim politika belgelerinden biri de stratejik planlardır. MEB 2015-2019 stratejik planında doğrudan üstün/özel yeteneklilerin eğitimine yönelik bir açıklamaya yer vermezken, 2019-2023 stratejik planda üstün/özel yetenekli çocuklara akranlarından ayırtmadan eğitim verilmesi gerektiğine değinilmiştir (MEB, 2015; MEB, 2019).

Üstün/özel yetenekli öğrencilerin öğretmenlerinin taşınması gereken yeterlikler öğretmenlik mesleği genel yeterlik alanlarını içeren belgeye dayanmaktadır. Belgede mesleki bilgi, mesleki beceri ve tutum ve değerler olmak üzere üç ana yeterlik alanı ve bu başlıkların altında 11 yeterlik alanı açıklanmıştır. Belgede bu yeterliklerin öğretmen yetiştirme ve geliştirmede nasıl kullanılacağı da ifade edilmiştir (MEB, 2017). Öğretmen yetiştirmeyle ilgili önemli bir belge de öğretmen strateji belgesidir (2017-2023). Belgede öğretmen yetiştirme ve geliştirme stratejisi ekseninde altı tema belirlenmiştir. Temalar öğretmenliğe yönelik hizmet öncesi eğitim, öğretmenlik mesleğine adayların seçimi ve istihdamı, adaylık ve uyum eğitimi, kariyer geliştirme ve ödüllendirme, öğretmenlik mesleğinin statüsü ve sürekli mesleki gelişimdir (MEB, 2017b). Her iki belge de genel çerçeve çizdiğinden üstün/özel yetenekliler alanına girilmemiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, üstün/özel yetenekli öğrencilerle çalışacak öğretmenlerin yetiştirilmesi, seçilmesi ve mesleki gelişimlerine yönelik politikaları değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın amacı ve kapsamı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Politika belgelerinde üstün/özel yetenekli öğrencilerin öğretmenlerinin hizmet öncesi eğitimi nasıldır?
2. Politika belgelerinde üstün/özel yetenekli öğrencilerin öğretmenlerinin seçimi nasıl yapılmaktadır?
3. Politika belgelerinde üstün/özel yetenekli öğrencilerin öğretmenlerinin mesleki gelişimine yönelik çalışmalar nelerdir?

Yöntem

Bu çalışma nitel araştırma yöntemi ve doküman incelemesi desenine göre yürütülmüştür. Doküman analizi, hem basılı hem de elektronik dokümanları gözden geçirmek veya değerlendirmek için kullanılan sistematik bir süreçtir (Corbin ve Strauss, 2008). Doküman analizi, gözden geçirme (yüzeysel inceleme), okuma (kapsamlı inceleme) ve yorumlamayı içerir. Bu yinelemeli süreç, içerik analizi ve tematik analiz unsurlarını birleştirir. Diğer nitel araştırma desenleriyle karşılaştırıldığında, doküman analizinin hem avantajları hem de sınırlılıkları vardır. Veri toplama yerine veri seçimi gerektirdiğinden daha az zaman alır. Pek çok belge, internet ortamında kullanıma açık olduğundan yazar iznine gerek duyulmamaktadır. Doküman analizi, diğer araştırma yöntemlerinden daha az maliyetlidir. Veriler zaten belgelerde toplanmıştır, geriye değerlendirilecek belgelerin içeriği ve kalitesi kalmaktadır. Belgeler, değişmez olduklarından araştırma sürecinden etkilenmezler. Bu sebeple, diğer nitel araştırma yöntemlerinin doğasında bulunan düşünümsellik (ya da eksikliği) ile ilgili kaygıları ortadan kaldırır. Belgelerin kesin referanslar içermesi, kapsadığı alanın ve içeriğin geniş olması avantajlarından biridir (Bowen, 2009). Belgeler, araştırma için değil belirli bir amaca yönelik oluşturulduklarından doğrudan araştırma sorusuna cevap vermeyebilirler. Çalışmada eksik bir belge yanlı seçim olduğunu gösterir (Yin, 1994).

Çalışmanın veri toplama araçlarını eğitimle ilgili uluslararası ve ulusal politika belgeleri oluşturmaktadır. Çalışmada yazı temelli, birincil dokümanlar olan uluslararası ve ulusal eğitim politika belgeleri ele alınmıştır. Çalışmanın amacı ve kapsamı doğrultusunda kullanılan dokümanlar uluslararası ve ulusal eğitim politika belgeleri ile sınırlıdır.

Tablo 1’de görüleceği üzere çalışma konusu bağlamında üstün/özel yetenekliler eğitimi, üstün/özel yetenekli öğrencilerin öğretmenlerinin yetiştirilmesi, seçimi ve mesleki gelişimlerine yönelik doğrudan ya da kısmen ilgili açıklama ya da hükümlerin bulunduğu dokümanlar incelenmiştir. İncelenen dokümanlar arasında eğitime dayanaklık eden temel uluslararası politika belgeleri ile MEB Şûra kararları, stratejik planlar, 2023 vizyon belgesi, strateji belgeleri, kanunlar, yönetmelikler, yönergeler ve kılavuzlar yer almaktadır. Kullanılan belgelerin asıllarına ulaşılmış, orijinalliği kontrol edilmiştir. Belgelere çoğunlukla ilgili kurumların web sitelerinden ulaşılmıştır.

Tablo 1

Doküman İncelemesi Yapılan Uluslararası ve Ulusal Belgeler

Uluslararası Belgeler	Ulusal Belgeler
İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi	11 Kalkınma Planı
Eğitim’de Ayrımcılığa Karşı Sözleşme	Hükümet Programları (40, 57, 59, 60, 61, 62, 64)
Çocuk Haklarına Dair Sözleşme	19 Milli Eğitim Şûrası
Herkes için Eğitim	2023 Vizyon Belgesi
Avrupa Komisyonu ve Parlamentosunun Kararları	Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlik Alanları
Binyıl Kalkınma Hedefleri	Öğretmen Strateji Belgesi (2017-2023)
Lizbon Stratejisi	Üstün Yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planı 2009-2013
Avrupa Komisyonu Eurydice Çalışması	Özel Yetenekli Bireylerin Eğitimi Strateji ve Uygulama Kılavuzu (2020)
	2013-2017 yıllarını kapsayan diğer stratejik plan
	Milli Eğitim Kalite Çerçevesi
	MEB Stratejik Planları (2010-2014; 2015-2019; 2019-2023)
	1416 sayılı “Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanun”
	3803 sayılı Köy Enstitüleri Kanunu
	7.7.1948 tarihli ve 5245 sayılı Kanun
	15.2.1956 tarihli ve 6650 sayılı “Güzel Sanatlarda Fevkalâde İstidat Gösteren Çocukların Devlet Tarafından Yetiştirilmesi Hakkında kanun”
	1982 Anayasası
	2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu (1981)
	1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu
	652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (2011)
	Talim ve Terbiye Kurulu’nun Öğretmen Atamalarına İlişkin Kararları (1991-2022)
	Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esasları (2014)
	MEB Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği (2015)
	573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
	Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği
	Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği
	Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği
	Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) Yönergesi
	Destek Eğitim Odası Kılavuzu (2016)

Verilerin Analizi

Doküman analizinin aşamalarını Merriam (2009) dörde ayırmıştır: dokümanları bulma, orijinal olup olmadıklarını kontrol etme, tema ve kategorilere ayırma ve içerik analizi yapma. Bu çalışmada, verilerin analizinde Merriam’ın belirlediği aşamalar izlenmiştir. Bu çalışmada dokümanlar tek başına araştırmanın veri setini oluşturmaktadır ve verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, araştırmanın temel sorularıyla ilgili kategoriler halinde bilgiyi düzenleme sürecidir (Bowen, 2009). İçerik analizini zengin ve anlamlı kılan şey, tema ve kategorilere ayrılmasıdır. Weber (1990) kategoriyi "Kategori, benzer anlam veya çağrışımlara sahip bir kelime grubudur" diyerek açıklamıştır.

İçerik analizi yapılırken analize konu olan veriden örneklem seçme, kategorilerin geliştirilmesi, analiz biriminin saptanması ve sayısallaştırma olmak üzere dört aşama takip edilmiştir. Araştırma konusuyla ilgili 68 doküman incelenmiştir ve 12 dokümanda üstün yetenekliler öğretmen yetiştirme, seçme ve mesleki gelişimleriyle doğrudan ilgili ifadeye rastlanmış ve bulgularda yer verilmiştir. Uluslararası ve ulusal dokümanlar önce gözden geçirilmiş ve eğitimle ilgili hükümler, paragraflar çıkarılmıştır. Belgelerin hepsinde üstün/özel yeteneklilerin öğretmenlerinin yetiştirilmesi, seçimi ve mesleki gelişimleriyle ilgili doğrudan açıklamalara ya da hükümlere yer verilmediği görülmüştür. Daha sonra üstün/özel yetenekliler eğitimi bağlamında kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Araştırmada önce

temalar belirlenmiştir. Her tema altında da kategoriler oluşturulmuştur. Kategorilere göre üstün/özel yetenekliler öğretmen eğitimiyle ilgili karar ve hedefler içeren dokümanlar seçilerek derinlemesine incelenmiştir. Tema ve kategorilerin belirlenmesinden sonra çalışmada kullanılacak analiz birimi tespit edilmiştir. Çalışmada analiz birimi olarak tema, madde, cümle, madde ve içerik kullanılmıştır. Sayısallaştırma bir doküman içinde hangi kavramların, hangi olayların ya da hangi tür değerlendirmelerin ne ölçüde yer aldığını belirlemek amacıyla yapılan bir işlemdir (Arslanoğlu, 2016). Sayısallaştırma yapılırken çalışmada belirlenen üç ana temanın dokümanlarda var olup olmadığı dikkate alınmıştır. Bu belgelerde yer alan ifadeler üstün/özel yetenekliler öğretmen yetiştirme, seçme ve mesleki gelişimleri bağlamında tablo şeklinde görselleştirilmiş ve rapor halinde sunulmuştur. Nitel araştırmalarda geçerlik-güvenirliğin ele alınmış biçimi nicel araştırmalara kıyasla daha farklıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Nitel araştırmalarda geçerlik-güvenilirlikten ziyade inandırıcılık olması gerektiği belirtilmiştir (Merriam, 2009). İnanırlılık, aktarılabirlik, güvenilebilirlik ve bir araştırmannın inandırıcılığını ortaya koymadaki temel kriterlerdir (Guba ve Lincoln, 1982). İnanırıcılık için bir ya da birden çok yöntem kullanılabilir. Bu çalışmanın inandırıcılığını ortaya koymak için kullanılan yöntemler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 2

Çalışmanın İnanırıcılığı İçin Kullanılan Yöntemler

Faktör	Nitel Versiyon	Yöntemler
İç geçerlik	İnanırlılık	Uzman incelemesi
Dış geçerlik	Aktarılabirlik	Amaçlı örneklem Ayrıntılı betimleme
Güvenirlik	Güvenilebilirlik	Denetleme yolu Literatür Araştırma yöntemlerinin ayrıntılı tanıtımı Başka bir araştırmacının süreç ve sonuçları incelemesi
Objektiflik	Onaylanabilirlik	Araştırmacı önyargılarını azaltma

Tablo 2’den izleneceği üzere inanırlılık için uzman incelemesi yapılmıştır. Bu yöntem Creswell (2003) tarafından inanırlılıkla ilgili alınabilecek tedbirlerden biri olarak kabul edilmektedir. Uzman, araştırma deseni, veriler, verilerin analizi ve sonuçlara ilişkin geri bildirimde bulunmuştur. Bu çalışmada Guba ve Lincoln (1982) nitel çalışmalarda aktarılabirlikten söz etmek için amaçlı örnekleme ve ayrıntılı betimlemenin gerekli olduğunu belirtmiştir. Bu çalışmada amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmış ve araştırmanın konusuyla en ilgili belgeler çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırma ayrıntılı betimleme içermektedir. İçerik hakkında yeterli bilgi verilmiş, ham veri tema ve kategorilere göre yeniden düzenlenmiş bir biçimde okuyucuya yorum katmadan aktarılmıştır. Bunun için doğrudan alıntılama yapılmıştır. Bu durum çalışmanın sonuçlarını sonraki çalışmalarda benzer bir duruma aktarılabir hale getirmektedir.

Araştırmanın güvenilebilirliği için denetleme yolu, ilgili literatürün açıklanması, araştırma yönteminin tanıtılması, başka bir araştırmacının süreç ve sonuçları incelemesi gibi yöntemler kullanılmıştır. Denetleme yolu, bir araştırmannın başlangıcından bulguların geliştirilmesi ve raporlanmasına kadar atılan araştırma adımlarının şeffaf bir şekilde açıklanmasıdır. Bunlar, bir araştırmada yapılanlarla ilgili tutulan kayıtlardır (Houser, 2015). Çalışmada güvenilebilirliği sağlamak için denetleme yolu ile araştırmanın bütün süreçleri ve kanıtları mümkün olduğunca gösterilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın kapsamıyla ilgili literatüre yer verilmiştir. Bulgular kendi içinde tutarlı ve anlamlı olup literatürle de uyumludur.

Çalışmada üstün/özel yetenekli bireylerin eğitimi alanında ve nitel araştırmalar konusunda uzman olan bir akademisyen araştırmannın sürecini ve sonucu incelemiştir. Holloway ve Wheeler’ın (1996) onaylanabilirlik için sıraladığı ölçütlerden olan çalışmanın amacı ve hedefleri, ham veriler, araştırma bulguları, tema ve kategoriler bu araştırmada bulunmaktadır. Lincoln ve Guba (1985), onaylanabilirlik için doğrudan alıntı yapmanın önemli olduğunu vurgulamaktadır. Çalışmada, politika belgelerinde geçen hükümler, ifadeler doğrudan alıntılama yoluyla aktarılmıştır. Dolayısıyla araştırma bulguları araştırmacının önyargı ya da görüşlerini değil belgelerde geçen ifadeleri içermektedir.

Araştırmanın teyit edilebilirliğini sağlamak için iki yöntem kullanılmıştır. Bunlardan ilki teyit incelemesidir. Çalışmada özellikle nitel araştırma alanında uzman olan birinden uzman desteği alınmıştır. İncelenen dokümanlara ilişkin ham veriler ile araştırmacının yaptığı analiz sonucunda elde

ettiği bulgu, sonuç ve yorumlar uzmana iletilmiştir. Uzman, araştırmacının çıkardığı bulgu, sonuç ve yorumların ham verilerle karşılaştırarak teyit edildiğini belirtmiştir. Diğer yöntem ise araştırmacı tarafından veri toplama aracı olarak kullanılan bütün dokümanların, ham verilerin saklı tutulmasıdır.

Bulgular

Araştırmada üstün/özel yetenekliler eğitimi ve öğretmen eğitimi bağlamında uluslararası ve ulusal belgeler incelenmiştir. İlk olarak uluslararası belgelerde yer alan üstün/özel yetenekliler eğitimine ilişkin bulgulara Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3

Uluslararası Belgelerde Üstün/Özel Yetenekliler Eğitimi

Tema	Kategori	Açıklama	Belge Adı
Eğitim Hakkı	Eşitlik	-Ücretsiz, zorunlu ve herkes için eşit eğitim - Eğitim her çocuğun yasal hakkıdır -Bütün çocuklar ilkokula devam etmeli; ilk ve orta öğretimde kız-erkek dengesizliğinin giderilmeli	-İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi (İHEB) - Çocuk Haklarına Dair Sözleşme -Binyıl Hedefleri
	Farklılıklar	-Bireylerin öğrenme gereksinimlerindeki çeşitlilik	-Herkes için Eğitim
	Ayrımcılık	-İEHB'de belirtilen hakların ihlali	-Eğitim'de Ayrımcılığa Karşı Sözleşme
Eğitim Stratejisi	Öncelikler	-Akıllı, sürdürülebilir ve kapsayıcı büyüme	- Lizbon Stratejisi
	Temel Hedefler	-Okul terkinin azaltma (1), üniversite mezuniyet oranını artırma (2), eğitim-iş dünyası bağlantılarını güçlendirme (3), gençlerin istihdam oranlarını artırma (4), yeni beceriler kazandırarak verimliliği artırma (5)	-Avrupa Birliği 2020
Üstün / Özel Yetenekliler	Yasal Düzenleme	-Üstün/özel yetenekli çocuklar buldukları yerde eğitim almalı kararı alınmıştır	- Avrupa Parlamentosu 11 Mayıs 1990 tarihli ve 6247 sayılı kararı
	Durum Analizi	-Ölçme araçları, okul başarısızlığı, okulların rolü, üstün yetenekli çocuklara odaklanılma sebepleri	-Avrupa Parlamentosunun 13 Eylül 1994 tarih ve 7140 sayılı raporu
	Gelişmeler	-Üstün/özel yetenekli çocukların eğitimi için özel düzenlemeye gerek vardır - Üstün/özel yeteneklilere ilişkin eğitim politikaları hedef kitle, eğitim önlemleri, öğretmen eğitimleri bağlamında irdelenmiştir	-Parlamenteler Konseyi 1248 sayılı tavsiye kararı - Avrupa Komisyonu Eurydice

Tablo 3'den anlaşılacağı üzere politika belgelerinde genel manada eğitim hakkı teması altında eşitlik, farklılıklar ve ayrımcılık gibi kategorilerde eğitime hakkına yönelik temel ilkelerden bahsedilmiştir. Eğitim stratejisinde ise öncelikler ve eğitim alanındaki temel hedeflere yer verilmiştir. Üstün/özel yetenekliler temasında üstün/özel yeteneklilere eğitim hakkı tanıyan karardan, eğitimleriyle ilgili durum analizine dikkat çekilmiştir. Ayrıca bu çocukların eğitimine ilişkin düzenleme önerileri ve eğitim politikalarına yönelik rapora değinilmiştir. Fakat anlaşılacağı üzere uluslararası belgelerde üstün/özel yetenekli çocukların öğretmenlerin yetiştirilmesinden sadece Avrupa Komisyonu Eurydice çalışmasında söz edilmiştir. Ulusal politika belgelerinde üstün yetenekliler öğretmen yetiştirmeye dair ifade, madde ya da içeriğin var olup olmadığı Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4

Ulusal Belgelerde Üstün/Özel Yetenekliler Öğretmen Yetiştirme, Seçme ve Mesleki Gelişimleri

Belge Adı	Öğretmen Yetiştirme	Öğretmen Seçimi	Mesleki Gelişimi
11 Kalkınma Planı	Var (V.Plan)	Yok	Yok
Hükümet Programları (40, 57, 59, 60, 61, 62, 64)	Yok	Yok	Yok
19 Milli Eğitim Şûrası	Var (17, 18. Şûra)	Var (17. Şûra)	Var (17. Şûra)
2023 Vizyon Belgesi	Yok	Yok	Var
Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlik Alanları	Yok	Yok	Yok
Öğretmen Strateji Belgesi (2017-2023)	Var	Yok	Var
Üstün Yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planı 2009-2013	Yok	Yok	Yok
Özel Yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planı (2013-2017)	Yok	Yok	Var
Özel Yetenekli Bireylerin Eğitimi Strateji ve Uygulama Kılavuzu (2020)	Yok	Var	Var
Milli Eğitim Kalite Çerçevesi	Yok	Yok	Yok
MEB Stratejik Planları (2010-2014; 2015-2019; 2019-2023)	Var (2010-2014)	Yok	Var (2015-2019)
1416 sayılı “Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanun”	Yok	Yok	Yok
3803 sayılı Köy Enstitüleri Kanunu	Yok	Yok	Yok
7.7.1948 tarihli ve 5245 sayılı Kanun	Yok	Yok	Yok
15.2.1956 tarihli ve 6650 sayılı “Güzel Sanatlarda Fevkalâde İstidat Gösteren Çocukların Devlet Tarafından Yetiştirilmesi Hakkında kanun”	Yok	Yok	Yok
1982 Anayasası	Yok	Yok	Yok
2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu (1981)	Yok	Yok	Yok
1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu	Yok	Yok	Yok
652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (2011)	Yok	Yok	Yok
Talim ve Terbiye Kurulu’nun Öğretmen Atamalarına İlişkin Kararları (1991-2022)	Yok	Yok	Yok
Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esasları (2014)	Yok	Yok	Yok
MEB Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği (2015)	Yok	Yok	Yok
573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname	Yok	Yok	Yok
Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği	Yok	Yok	Yok
Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği	Yok	Yok	Yok
Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği	Yok	Var	Yok
Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) Yönergesi	Yok	Var	Var
Destek Eğitim Odası Kılavuzu (2016)	Var	Var	Yok

Tablo 4’de görüldüğü üzere sınırlı sayıda belgede üstün yetenekliler öğretmen yetiştirme, seçme ve mesleki gelişimlerine dair hükümler yer almaktadır. İncelenen dokümanların sadece %17,6’sı konuyla ilişkin hükümler, ifadeler içermektedir. Öğretmen yetiştirmeye dair hükümler MEB Stratejik Plan (2010-2014), Öğretmen Strateji Belgesi (2017-2023), XVII. Millî Eğitim Şûrası (2006), XVIII. Millî Eğitim Şûrası (2010), Destek Eğitim Odası Kılavuzu, Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planında (1985-1989) bulunmaktadır. Öğretmen seçimine yönelik hükümlere Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği (2018), Özel Yetenekli Bireylerin Eğitimi Strateji ve Uygulama Kılavuzu (2020), XVII.

Millî Eğitim Şûrası (2006), Destek Eğitim Odası Kılavuzu, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği (2018), BİLSEM Yönergesinde (2020) yer verilmiştir. Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine dair hükümlere Özel Yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planı (2013-2017), Özel Yetenekli Bireylerin Eğitimi Strateji ve Uygulama Kılavuzu (2020), XVII. Millî Eğitim Şûrası (2006), XVII. Millî Eğitim Şûrası (2006), BİLSEM Yönergesi (2020), MEB Stratejik Plan (2015-2019), 2023 Eğitim Vizyonu Belgesi (2018), Öğretmen Strateji Belgesinde (2017-2023) rastlanmaktadır.

Araştırmanın ilk sorusuna “Politika belgelerinde üstün/özel yetenekli öğrencilerin öğretmenlerinin hizmet öncesi eğitimi nasıldır?” uluslararası belgelerden sonra ulusal belgelerde cevap aranmıştır. Yapılan doküman analizine göre belgelerde üstün/özel yetenekli öğrencilerle çalışacak öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimlerine ilişkin bulgular Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5

Politika Belgelerinde Hizmet Öncesi Eğitim

Tema	Kategori	Açıklama	Belge Adı
Öğretmen yetiştirme	Personel	-Bilim ve Sanat Merkezi personelinin nicel ve nitel gelişimleri sağlanacaktır.	MEB Stratejik Plan (2010-2014)
	Eğitim Programları	-Öğretmen yetiştirmeye yönelik programlarda eğitimleri iyileştirmek	Öğretmen Strateji Belgesi (2017-2023)
	Eğitim Fakültelerindeki Dersler	-Bütünleştirilmiş özel eğitim uygulamalarına geçebilmek için hizmet öncesi eğitim veren yükseköğretim programlarına özel eğitim dersi konulmalıdır.	XVII. Millî Eğitim Şûrası (2006)
	Eğitimler	-Bilim ve Sanat Merkezlerine atanacak öğretmenler ile özel eğitim gerektiren öğrencilerin yetiştirilmesinde görev alacak öğretmenler, özel eğitim ve üstün zekâlılar stratejileri konusunda yeterli düzeyde eğitimden geçirilmeli ve bu eğitim, eğitim bilimleri ile özel eğitim bölümü öğretim elemanları tarafından verilmelidir. - Destek eğitim odasında eğitim hizmeti vermeye başlamadan önce, il/ilçe özel eğitim hizmetleri kurulunca gerçekleştirilecek planlama kapsamında il/ilçe millî eğitim müdürlüklerince engel türü ve özellikleri, özel eğitim yöntem ve teknikleri ile gerekli diğer konuları kapsayacak eğitim seminerleri düzenlenir.	XVIII. Millî Eğitim Şûrası (2010) Destek Eğitim Odası Kılavuzu
	Hedefler	-Üstün yeteneklileri de kapsayan özel eğitim alanında görev alacak öğretmen ve personelin yetiştirilmesi için gerekli tedbirler alınacaktır	Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989)

Tablo 5’te de görüldüğü üzere üstün/özel yetenekliler eğitimi öğretmenlerine yönelik hizmet öncesi eğitim bağlamında araştırmaya kaynaklık eden belgeler incelendiğinde Beşinci Kalkınma Planı, XVIII. Milli Eğitim Şûrası, 2010-2014 yıllarını kapsayan MEB stratejik planı ve Öğretmen Strateji Belgesi ve Destek Eğitim Odası Kılavuzunda bu konuya dair ifadelere yer verildiği görülmüştür. Öğretmen yetiştirme teması altında personel, eğitim programları, eğitim fakültelerindeki dersler, eğitimler ve hedefler şeklinde kategoriler belirlenmiştir. Belgelerde eğitim fakültelerinin programlarının yeniden düzenlenip iyileştirilmesine, üstün/özel yetenekli öğrencilerin öğretmenlerinin yetiştirilmesi için gerekenlerin yapılmasına, bu konuda üniversitelerle işbirliği yapılmasına, üniversitelerde özel eğitim derslerinin koyulmasına, BİLSEM’de görev yapacak öğretmenlerin üstün/özel yetenekli bireylerin eğitimi konusunda özel eğitim alanı öğretim üyelerinden eğitim almalarına, BİLSEM öğretmenlerinin mesleki gelişimlerinin sağlanmasına, destek eğitim odasında ders vermeden önce alınacak seminerlere dair açıklamalara yer verilmiştir. Ancak burada üstün/özel yeteneklilere ders verecek öğretmen ayrımı yapılmamıştır.

Araştırmada cevabı aranan diğer soru “Politika belgelerinde Üstün/özel yetenekli öğrencilerin öğretmenlerinin seçimi nasıl yapılmaktadır?”. Bu soru kapsamında incelenen politika belgelerinde öğretmen seçimine ilişkin açıklama ve hükümler Tablo 6’da yansıtılmıştır.

Tablo 6

Politika Belgelerinde Öğretmen Seçimi

Tema	Kategori	Açıklama	Belge Adı
Öğretmen Seçimi	Yasal Dayanak	-BİLSEM’e öğretmen seçimi ile ilgili iş ve işlemler Bakanlıkça yayımlanan kılavuz hükümlerine göre yürütülür. - BİLSEM öğretmen atamaları Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü tarafından belirlenen kriterlere göre yapılır.	Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği (2018) Özel Yetenekli Bireylerin Eğitimi Strateji ve Uygulama Kılavuzu (2020)
	Aranan Nitelikler	-Üstün/özel yetenekli çocukların eğitimleri, üniversitelerce açılacak sertifika programlarını bitiren öğretmenlerce yapılmalıdır. -Bilim ve sanat merkezlerine öğretmen seçiminde fen lisesi ve Anadolu lisesindeki öğretmen seçimine benzer kriterler getirilmelidir. -Destek eğitim odasında öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarına göre öncelikle okulun öğretmenlerinden olmak üzere özel eğitim öğretmenleri, sınıf öğretmeni ve alan öğretmenleri ile RAM’da görevli özel eğitim öğretmenleri ya da diğer okul ve kurumlardaki öğretmenler görevlendirilir. - İlkokul ve ortaokullardaki destek eğitim odalarında özel yetenekli öğrencilere eğitim vermek üzere üst kademelerde görev yapan alan öğretmenleri de görevlendirilebilir.	XVII. Millî Eğitim Şûrası (2006) Destek Eğitim Odası Kılavuzu Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği (2018)
	Seçim Yöntemi	-BİLSEM öğretmen seçimi EK2 formundan alınan puanın %60 ile mülakattan alınan puanın %40’ının toplamından elde edilecek puana göre yapılır.	BİLSEM Yönergesi (2020)

Tablo 6’dan anlaşılacağı üzere XVII. Millî Eğitim Şûrası, Özel Yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planı, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği, BİLSEM Yönergesi ve Destek Eğitim Odası Kılavuzunda öğretmen seçimlerine dair açıklamalar bulunmaktadır. Öğretmen seçimi teması altında yasal dayanaklar, aranan nitelikler ve seçim yöntemi kategorileri oluşturulmuştur.

Üstün/özel yetenekliler eğitimi konusunda sertifikası olan öğretmenlerin bu öğrencilere eğitim vermesi gerektiğine, BİLSEM öğretmen seçim kriterlerine değinilmiştir. Öğretmen seçimlerinin EK-2 formundan öğretmenlerin alacağı puanın %60’ına eklenecek mülakat puanına göre yapılacağı ifade edilmiştir. Ayrıca destek eğitim odalarında hangi öğretmenlerin ders verebileceğine dair açıklamalar da bulunmaktadır. Atamaların Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirileceği belirtilmiştir.

Araştırmanın üçüncü sorusu “Politika belgelerinde üstün/özel yetenekli öğrencilerin öğretmenlerinin mesleki gelişimine yönelik çalışmalar nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 7’ye yansıtıldığı üzere XVII. Millî Eğitim Şûrası, MEB Stratejik Plan (2015-2019), 2023 Eğitim Vizyonu Belgesi, Özel Yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planı, Özel Yetenekli Bireylerin Eğitimi Strateji ve Uygulama Kılavuzu, Öğretmen Strateji Belgesi ve BİLSEM Yönergesinde üstün/özel yetenekli çocuklarla çalışacak öğretmenlerin mesleki gelişimlerine dair hedef, strateji ve uygulama planlarına yer verilmiştir. Belgelerde ilköğretim okullarındaki öğretmenlerin 180 saatlik hizmet içi eğitim verilmesine, öğretmenlere üstün/özel yetenekliler eğitimi ve öğretim süreçlerine dair eğitim verileceğine, bu alanda lisansüstü eğitim sunulmasına, 30 saatlik sertifika eğitimleri verilmesine, sertifika eğitimlerinin tecrübeli BİLSEM kadrosu tarafından ya da

alanın akademisyenlerince verilmesine ilişkin hedefler ve planlamalar bulunmaktadır. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı'nın öğretmenlerin mesleki gelişimlerine katkıda bulunmak için yılda en az iki hizmet içi eğitim vermeyi planladığı ifade edilmiştir. Öğretmenlerin mesleğe başladığı andan itibaren kişisel ve mesleki gelişimlerinin artırılması hedefler arasında bulunmaktadır.

Tablo 7
Politika Belgelerinde Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi

Tema	Kategori	Açıklama	Belge Adı
Mesleki Gelişim	Üniversite ile İşbirliği	-Özel yeteneklilerin eğitimi ile ilgili üniversitelerle iş birliği yapmak	Özel Yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planı (2013-2017)
		-Hizmet içi eğitimlerde BİLSEM öğretmen ve yöneticileri ile üniversitelerden yararlanılarak ülke geneline yayılması hedeflenmektedir	Özel Yetenekli Bireylerin Eğitimi Strateji ve Uygulama Kılavuzu (2020)
	Hizmet içi eğitim	-Tüm ilköğretim okullarında görev yapmakta olan öğretmenler, özel gereksinimleri olan çocuklar ve özel eğitim öğretim stratejileri konusunda en az 180 saat hizmet içi eğitimden geçirilmelidir.	XVII. Millî Eğitim Şûrası (2006)
		-Öğretmenlerin özel yetenekli bireylerin eğitimi ve öğretimi konularında bilgi ve becerilerini artırmak için hizmet içi eğitim ve uzaktan eğitim programları hazırlanır.	Özel Yetenekli Bireylerin Eğitimi Strateji ve Uygulama Kılavuzu (2020)
		-Hizmet içi eğitimler 30 saatlik sertifikalı merkezi ya da yerel hizmet içi eğitimler şeklinde verilir.	BİLSEM Yönergesi (2020)
	Eğitim içeriği	-Öğretmenlere kendi alanlarında bakanlık tarafından yılda en az bir defa hizmet içi eğitim, seminer veya kurs verilecek.	
		-Üstün yetenekli bireylerin eğitim ve öğretim süreçleri konusunda aile, öğretmen, yönetici ve maarif müfettişlerine eğitimler verilecektir.	MEB Stratejik Plan (2015-2019)
	- Çocukların öğretim etkinliklerinde ortaya koydukları özel yetenek özelliği taşıyan ürünlerini, kanıta dayalı olarak belirlemede öğretmenler için destek birimi oluşturulacaktır.	2023 Eğitim Vizyonu Belgesi (2018)	
Lisansüstü Eğitim	-Özel yetenekli öğrencilerin eğitimi için lisansüstü düzeyde öğretmen eğitimi planlanacaktır.	2023 Eğitim Vizyonu Belgesi (2018)	
Hedefler	-Eğitimin tüm kademelerinde görevli öğretmenlerin özel yetenekli bireylerin eğitimi ve öğretimi konularında bilgilerini arttırmak ve becerilerini geliştirmek.	Özel Yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planı 2013-2017	
	-Adaylık sürecinden itibaren öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişim faaliyetlerinin niteliğini arttırmak	Öğretmen Strateji Belgesi (2017-2023)	

Tartışma

Araştırmanın ilk sorusunda üstün/özel yetenekli öğrencilerle çalışacak öğretmenlerin yetiştirilmesi için yeni düzenlemelerin yapılmasına, üniversite işbirliğine, özel eğitim derslerinin konulmasına, BİLSEM öğretmenlerinin alan akademisyenlerinden eğitim almaları gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Ata ve diğerleri (2020) eğitim fakültelerinde üstün/özel yetenekliler eğitimiyle ilgili bir dersin olmamasını bir eksiklik olduğuna değinmiştir. TBMM raporunda YÖK'ün üstün/özel yetenekliler eğitimiyle ilgili zorunlu ders koyması önerilmiştir (TBMM, 2012). Çitil ve diğerleri (2018) ise özel eğitim dersinin sayı ve saatinin artırılması yönünde öneri getirmiştir. Avcu ve Er'in (2017) çalışmasında Almanya, Hollanda, İsveç ve Türkiye'de üstün/özel yetenekli bireylerin eğitimine yönelik derslerin zorunlu olmadığına ilişkin bir bulguya ulaşılmıştır. İsveç'te üstün ve özel yetenekliler öğretmenlerine yönelik az sayıda program olduğu ifade edilmiştir (Friel, 2015). Şahin ve Kargın (2013) sınıfında üstün/özel yetenekli öğrenci bulunan öğretmenlerin taşınması gereken niteliklerin tespit edilerek öğretmen yetiştirme programlarının bu nitelikleri kazandıracak şekilde yeniden düzenlenmesi gerektiğine değinmiştir. Gökdere ve Ayvacı

(2004) de eğitim fakültelerinde son yıl üstün/özel yeteneklilerin eğitimiyle ilgili bir dersin koyulması gerektiğini belirtmiştir. Baykoç ve Özdemir (2016) çalışma bulgularında üstün/özel yetenekli çocukları hem teori hem de uygulama içeren programlarla eğitmenin onlara olumlu katkı sunduğuna işaret etmiştir. Akar ve Şengil Akar (2012) da üniversitede bu alanda bir dersin gerekliliğine dikkat çekmiştir. Bu araştırmanın sonuçlarıyla yukarıda sözü edilen çalışmaların sonuçları örtüşmektedir. Brown ve diğerlerine göre (2006) Amerika’da eğitim bakanlığı Indiana eyaletinde üstün/özel yetenekliler alanında lisans eğitimi almak isteyenlere geri ödeme koşuluyla destek olmaktadır. İki çalışmanın bulgusu ise kısmi olarak örtüşmektedir.

Araştırmanın ikinci sorusuna dair elde edilen verilerde BİLSEM’e öğretmen seçimi ve kriterlerinin yanı sıra üstün/özel yetenekliler eğitimi konusunda sertifikası olan öğretmenlerin eğitim verebileceğine değinilmiştir. İsrail’de öğretmenler ancak sertifika aldıktan sonra eğitim vermeye başlayabilmektedirler (Nevo ve Rachmel, 2009). Kore’de üstün/özel yetenekli çocuklarla çalışacak öğretmenin ortaöğretim öğretmen sertifikasının olması gerekmektedir (Choe, 2016). Ayrıca Güney Kore’de doktora eğitimi almış veya beş yıllık öğretmenlik tecrübesine ve alanında yüksek lisans derecesine sahip olan öğretmenler, lisansüstü eğitim yapmasa bile eğer sıra dışı bir yeteneği olan öğretmenler de üstün/özel yetenekli çocuklara eğitim verebilmektedir (Öznacar, 2011). Polonya’da özel eğitim alan uzmanı olarak çalışabilmesi için yüksek lisans derecesine sahip olma koşulu aranmaktadır (Altınışı, 2021). Bu çalışmaların sonucu araştırmanın öğretmenlerde sertifika aranmasına ilişkin bulgusuyla paralellik göstermektedir. Avustralya’da üstün/özel yetenekli öğrencilerin öğretmeni olmak ya da seçilmek için aranan belirli resmi nitelikler bulunmamaktadır (Whitton, 2006). Hollanda öğretmenler için standartlar tespit etmemiştir (Avcu ve Er, 2017). Bu bakımdan Whitton’ın çalışmasının sonucunu Türkiye’deki örgün eğitim kurumlarında üstün/özel yetenekli öğrencilerin öğretmenleriyle ilgili sonuçla benzerlik gösterirken BİLSEM’e öğretmenler belli kriterler doğrultusunda seçilerek geldikleri için BİLSEM uygulamasında farklılık göstermektedir.

Araştırmanın üçüncü sorusuna ilişkin bulgularda ilkökul öğretmenlerine 180 saatlik hizmet içi eğitim, yılda en az iki hizmet içi eğitim verilmesine, lisansüstü eğitim olanaklarının sağlanmasına, sertifika eğitimlerinin verilmesine dair hedefleri içeren sonuçlara ulaşılmıştır. Bilgiç’in (2017) çalışmasında öğretim üyeleri üstün/özel yetenekli öğrencilerin öğretmenlerinin öğrencilere temel becerilerden daha fazlasını kazandırabilmeleri için hizmet içi eğitimler, sertifika programları ve lisansüstü eğitim olarak niteliklerini artırmalarının önemli olduğunu vurgulamışlardır. Altun ve Vural (2012) BİLSEM’de öğretmenlere yeterli mesleki gelişim imkânları sunulmadığına, sunulan hizmet içi eğitimlerin nitelik ve nicelik bakımından tatmin edici olmadığını belirtmiştir. Ata ve diğerleri (2020) öğretmenlere yönelik bu alanda seminer, sempozyum ve çalıştay düzenlenmesini önermiştir. Kontaş ve Yağcı’nın (2016) çalışmasında öğretmenler hizmet içi eğitimlerde bir standart oluşturulması ve tüm BİLSEM’lerde uygulanması ve bir standardizasyonun sağlanması gerektiği yönün görüş bildirmişlerdir. Araştırmanın üçüncü sorusu bağlamında elde edilen bulgularla yukarıda bahsi geçen çalışmaların bulgularının benzerlik gösterdiği anlaşılmaktadır.

Çalışmada uygulamaya yönelik bazı çıkarımlar yapılmıştır. Politika belgelerinde yer alan bazı açıklama ve hedeflerin ya hiç uygulanmadığı ya da kısmi düzeyde uygulanabildiği görülmektedir. Özel eğitim ihtiyacı olan bireyler olarak değerlendirilen üstün/özel yetenekli öğrencilerle çalışacak örgün eğitim kurumlarında görev yapan personelin niteliğini artırmaya yönelik ne yapıldığına dair bir veriye ulaşılamamıştır. BİLSEM’de çalışacak öğretmenlere çalışmaya başlamadan önce özel eğitim alanındaki akademisyenler tarafından eğitim verilmesine ilişkin hedef tam olarak gerçekleştirilememiştir fakat 2021-2022 eğitim öğretim yılında BİLSEM’e yeni başlayacak öğretmenlere oryantasyon eğitimi verilmiştir. Her geçen gün BİLSEM’lerin sayısı artmakta buna bağlı olarak da BİLSEM öğretmenlerinin sayısı artmaktadır fakat nicel artışa paralel olarak öğretmen niteliğinin ne ölçüde arttığı bilinmemektedir. Öğretmen yetiştirme alanındaki iyileştirmeler üstün/özel yetenekliler öğretmen yetiştirmeyi çoğunlukla BİLSEM öğretmenleriyle sınırlandırmaktadır. MEBBİS hizmet içi eğitim modülünde birkaç tane sınırlı katılımcı sayısı bulunan eğitim yer almaktadır. Bir başka ifadeyle üstün/özel yetenekli çocukların öğretmenlerinin niteliklerinin iyileştirmesi bütün öğretmenleri kapsamamaktadır. Uygulamaya geçirilemeyen hedeflerden biri de bu alanda sertifikası olan öğretmenlerin çalışmasıdır. Bir diğeri ise bütün ilkökul öğretmenlerinin üstün/özel yetenekliler eğitimi alanında 180 saatlik hizmet içi eğitim almasıdır. 30 saatlik sertifika eğitimleri de henüz uygulanamamıştır. Kısmen hayata geçirilen uygulamalardan biri üniversite işbirliğidir. Belirli

üniversitelerle öğretmenlerin bu alanda lisansüstü çalışmalarının desteklenmesi alanında üniversitelerle protokoller yapılmış, özellikle BİLSEM öğretmenlerinin lisansüstü eğitim almaları teşvik edilmektedir (Hakimiyet Gazetesi, 2021; MEB, 2020; MEB, 2020b). Uygulamaya geçen hedeflerden biri özel eğitim dersinin koyulmasıdır ancak ders içeriğinin büyük kısmı diğer özel eğitim alanlarına odaklanmaktadır. Uygulamaya geçirilebilen en önemli hedefler BİLSEM'e alınacak öğretmenlerin seçimi ve belirlenen kriterlerdir. BİLSEM öğretmenleri belirli kriterlere göre seçilmektedir. BİLSEM öğretmenlerinin %61 lisansüstü eğitime sahiptir (MEB, 2020c). BİLSEM öğretmenlerine verilen kurs ve seminerlerin sayısı artmıştır. Bu da uygulamaya geçen kararlardan biri olmuştur.

Bu çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Bunlardan bir yöntemle ilgilidir. Üstün/özel yetenekliler eğitimi öğretmen yetiştirme politikalarının değerlendirilmesi sadece doküman analizi üzerinden yapılmıştır. Dokümanlarda yer alan durumların uygulamaya yansıyan kısımları sahadaki öğretmen görüş ve gözlemleri ele alınamamıştır. Diğer bir sınırlılık Türkiye genelinde eğitim fakültelerinde üstün/özel yetenekliler eğitimiyle ilgili neler yapıldığı ve mevcut durum sınırlı düzeyde incelenmiş olup tek tek her üniversite incelenerek yapılmamıştır. BİLSEM dışında örgün eğitim kurumlarında görev yapan üstün/özel yetenekli öğrencilerle çalışan öğretmenlerin seçimi ve mesleki gelişimleriyle ilişkin yapılan çalışmalarla ilgili yeterli düzeyde veriye ulaşılamamıştır. Bu da çalışmanın sınırlılıkları arasında yer almaktadır.

Araştırmanın bulgularından ve sınırlılıklarından hareketle araştırmacılara, politika geliştiricilere ve uygulayıcılara çeşitli öneriler getirilmiştir. Bu alandaki öğretmen yetiştirme politikaları hem nicel hem nitel yöntemlerle araştırılabilir. Ülkemizdeki eğitim fakültelerinde üstün/özel yetenekliler alanında öğretmen yetiştirmeye yönelik ders ve uygulamalar derinlemesine incelenebilir. Örgün eğitim kurumlarında üstün/özel yetenekliler eğitimi konusunda öğretmenlerin mesleki gelişimleriyle ilgili ne tür çalışmalar yapıldığını araştıran çalışmalar yürütülebilir. BİLSEM'lerde görev yapan öğretmenlerin nitelikleri, seçimi ve yetiştirilmesinin yanı sıra örgün eğitim kurumlarında üstün/özel yetenekli çocuklarla çalışan öğretmenlere yönelik de çalışmalar yapılmalıdır. Eğitim fakültelerinde özel eğitim dersinin haricinde üstün/özel yetenekliler eğitimiyle ilgili zorunlu ve seçmeli dersler konulabilir, bu alanda sertifika programları düzenlenebilir. Aday öğretmenlik sürecinde üstün/özel yetenekliler eğitimiyle ilgili ders ve içerikler eklenebilir. BİLSEM'de çalışmaya başlamadan önce düzenli olarak sistematik bir hizmet öncesi program sunulabilir. Seminer dönemlerinde uzaktan eğitim yoluyla eğitimin bütün kademelerinde görev yapan öğretmenlere eğitimler verilebilir. MEB ve üniversiteler arasındaki işbirliği ile bu alandaki hizmet içi eğitimler hem nicelik hem de nitelik olarak artırılabilir. Sonuç olarak YÖK, üniversiteler ve MEB arasında başarılı bir koordinasyon ve işbirliğiyle üstün/özel yetenekliler eğitiminde lisans eğitiminden başlayarak, adaylık eğitim süreci ve mesleki gelişimlerini kapsayan gerçekçi ve uygulanabilir bir eğitim politikasıyla bu alanda iyi bir öğretmen yetiştirme, seçme ve mesleki gelişim sistemine sahip olunabileceği düşünülmektedir.

Kaynakça

- Abide, Ö.F. (2020). Türkiye'de öğretmen yetiştirme politikalarının öğretmen yetiştirme programlarına ve istihdamına yansımaları (sınıf öğretmenliği örneği)[Yayınlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akkanat, H. (2004). Üstün veya özel yetenekliler. M. R. Şirin, A. Kulaksızoğlu ve A. E. Bilgili (Edt.), *Üstün/özel yetenekli çocuklar seçilmiş makaleler kitabı*. Çocuk Vakfı Yayınları.
- Aksoy, Ö. (2014). Üstün zekâlı ve normal öğrencilerin akademik öz yeterliklerinin karşılaştırılması. *Journal of Gifted Education and Creativity*, 1(1), 1-6.
- Akyıldız, S., Yurtbakan, E., & Tok, R. (2019). 2023 Eğitim vizyon belgesinde yer alan öğretmenlerin mesleki gelişimleri ile ilgili politikaların öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 48(1), 827-852.
- Altınışık, Ş. (2021). Türkiye ve Polonya özel eğitim politikalarının karşılaştırmalı bir incelemesi [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Altun, T., & Vural, S. (2012). Bilim ve sanat merkezinde (BİLSEM) görev yapan öğretmen ve yöneticilerin mesleki gelişim ve okul gelişimine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi.

- Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (42), 152-177.
- Archambault, F.X., Jr., Westberg, K.L., Brown, S., Hallmark, B.W., Emmons, C., & Zhang, W. (1992). *Regular classroom practices with gifted students: Results of a national survey of classroom teachers*. Storrs, CT: The National Research Center on the Gifted and Talented.
- Arslanoğlu, İ. (2016). *Bilimsel yöntem ve araştırma teknikleri ders notları*. Gazi Kitabevi.
- Ata, S., Duran, Ç., & Metin, E. N. (2020). Öğretmen adaylarının Üstün/özel yetenekli çocukların eğitimine yönelik tutumlarının belirlenmesi (Ağrı ili örneği). *H.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 7(2), 159-171. doi: 10.21020/husbfd.568228
- Ataman, A. (2005). Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitim. A. Ataman (Ed.), *Özel eğitime giriş içinde*. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Avcu, Y.E., & Er, K.O. (2017). Education of gifted and talented individuals in Germany, the Netherlands, Sweden and Turkey: An investigation of education policies and its implementations. *International Online Journal of Educational Sciences*, 9(4), 1154-1170.
- Avrupa Birliği Bakanlığı (2014). Eğitim ve öğretim 2020 bilgi notu. https://www.ab.gov.tr/files/SBYPB/Egitim%20ve%20Kultur/web_egitim_ve_ogretim_2020__3_.pdf
- Avrupa Konseyi, Parlamento Meclisi (1994). Recommendation 1248: Education for Gifted Children. <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-EN.asp?fileid=15282&lang=en>
- Beckerdite, K. B. (2017). Gifted education in the commonwealth of Virginia: A qualitative exploratory study of how gifted education coordinators make sense of and implement gifted education policy [Unpublished doctoral dissertation]. The George Washington University, The Graduate School of Education and Human Development, Washington D.C.
- Bilgiç, N. (2017). Üstün zekâlı ve yetenekli bireylerin eğitimi politikalarına yönelik nitel bir çalışma (Yayınlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Özel Eğitim Anabilim Dalı, Ankara.
- Bilgiç, N., & Ataman, A. (2020). Evaluation of the National Education Council's decisions regarding the education of gifted and talented students. *Talent*, 10(1), 62-78. <https://doi.org/10.46893/talent.758443>.
- BİLSEM (2021). BİLSEM Öğretmen Seçme ve Atama Kılavuzu. <https://orgm.meb.gov.tr/www/2021-yili-bilsem-ogretmen-secme-ve-atama-kilavuzu-yayimlandi/icerik/1560>
- BİLSEM Yönergesi. (2016). MEB Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_10/07031350_bilsem_yonergesi.pdf
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Brown, E., Avery, L., Van Tassel-Baska, J., Worley II, B.B., & Stambaugh, T. (2006). A five- state analysis of gifted education policies. *Roeper Review*, 29(1), 11-23.
- Burney, V. H. (2008). Applications of social cognitive theory to gifted education. *Roeper Review*, 30 (2), 130-139.
- Cevher Kılıç, V. (2015). Türkiye'de üstün ve özel yetenekli çocuklara yönelik bir eğitim politikası oluşturulamaması sorunu üzerine bir değerlendirme. 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum, 4(12), 145-154.
- Chan, D. W. (2001) Characteristics and competencies of teachers of gifted learners: The Hong Kong teacher perspective. *Roeper Review*, 23(4), 197-202. doi: 10.1080/02783190109554098
- Chessman, A. M. (2010). Teacher attitudes and effective teaching practices for gifted students at stage 6 [Unpublished doctoral Dissertation]. The University of New South Wales, Wales.
- Choe, H. S. (2016). Critical reflection on teacher training programs in Korean Gifted and talented education. *Turkish Journal of Giftedness and Education*, 6(1), 35-43.
- Corbin, J., & Strauss, A. (2008). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory* (3rd ed.). Sage Publications, Inc. <https://doi.org/10.4135/9781452230153>
- Creswell, J. W. (2003). *Research design: qualitative, quantitative and mixed methods approaches*. Sage Publications.
- Cropley, A., & McLeod, J. (1986). Preparing teachers of the gifted. *International Review of Education*, 32(2), 125-136.
- Çalışıcı, B. (2019). 2006-2018 yılları arasında Türkiye'de öğretmen yetiştirme politikalarına ilişkin bir

- Değerlendirme [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çelikten, Y. (2018). Üstün/özel yetenekli çocuklar ve yönetim. *Turkish Journal of Educational Studies*, 5(1), 1-15.
- Çitil, M. (2018). Türkiye’de Üstün/özel yeteneklilerin eğitimi politikalarının değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 220, 143-172.
- Çitil, M., Karakoç, T. & Küçüközyiğit, M. S. (2018). Özel eğitim lisans dersinin öğretmen adaylarının bilgi düzeylerine ve engellilere yönelik tutumlarına etkisi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (2), 815-833.
- Çitil, M. (2021). Özel eğitim alanının kavramsal, tarihsel ve yasal temelleri. Sak, U. ve Toraman, S. (Ed.), *Türkiye’de özel eğitim hizmetleri* (s.12). Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- Dağlıoğlu, H. E. (2010). Üstün yetenekli çocukların eğitiminde öğretmen yeterlikleri ve özellikleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 186.
- Davison, J. (1996). Meeting state mandates for gifted and talented: Iowa teacher preparation programs. *Roepers Review*, 19, 41-43.
- Dettmer, P., & Landrum, M. (Eds.). (1998). *Staff development: The key to effective gifted education programs*. The National Association for Gifted Children.
- Dockery, D.W. (2017). Addressing underrepresentation in gifted education: A historical case study of policy and practice in one school district [Unpublished doctoral dissertation]. College of William & Mary, the Faculty of the School of Education, Virginia.
- DPT (1962). Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1963-1967). <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Birinci-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1963-1967%E2%80%8B.pdf>
- DPT (1967). İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1968-1972). <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/%C4%B0kinci-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1968-1972%E2%80%8B.pdf>
- DPT (1972). Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1973-1977). <https://www.sbb.gov.tr/wpcontent/uploads/2018/11/%C3%9C%C3%A7%C3%BCnc%C3%B C-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1973-1977%E2%80%8B.pdf>
- DPT (1978). Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979-1983). https://sbb.gov.tr/wpcontent/uploads/2018/10/Dorduncu_Bes_Yillik_Kalkinma_Plani-1979-1983.pdf
- DPT (1984). Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989). <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Be%C5%9Finci-Be%C5%9FY%C4%B1ll%C4%B1kKalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1985-1989.pdf>
- DPT (1989). Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994). <https://www.sbb.gov.tr/wpcontent/uploads/2018/11/Alt%C4%B1nc%C4%B1Be%C5%9FY%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1990-1994%E2%80%8B.pdf>
- DPT (1995). Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000). <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Yedinci-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1996-2000%E2%80%8B.pdf>
- DPT (2000). Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005). <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Sekizinci-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-2001-2005.pdf>
- DPT (2006). Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı (2007-2013). <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Dokuzuncu-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-2007-2013%E2%80%8B.pdf>
- EACEA (3 Temmuz, 2022). The European Education and Culture Executive Agency. https://www.eacea.ec.europa.eu/about-eacea/about-eacea_en
- ECHA (2020). European Council for High Ability. <https://www.echa.info/>
- Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanun (1929). T.C. Resmi Gazete (1169, 8 Nisan 1929).

- Eriş, B. (2015). *Her çocuk Üstün/özel yeteneklidir.* (7. Baskı). Alfa.
- Eurydice European Unit. (2006, June). Specific educational measures to promote all forms of giftedness at school in Europe (Working Document).
- Fischer, C., & Müller, K. (2014). Gifted education and talent support in Germany. *Center for Educational Policy Studies Journal*, 4(3), 31-54.
- Fraser-Seeto, K. T., Howard, S. J., & Woodcock, S. (2015). An investigation of teachers' awareness and willingness to engage with a self-directed professional development package on gifted and talented education. *Australian Journal of Teacher Education*, 40(1), 1-14.
- Friel, N. C. (2015). *The cinderella of education gifted and talented pupils, with a focus on double exceptionality.* Linnaeus University Department of Education: Sweden.
- Gallagher, J. J. (2003). Issues and challenges in the education of gifted students. In N. Colangelo & G. A. Davis (Eds.), *Handbook of gifted education* (3rd ed.). Pearson Education.
- Gökdere, M., & Çepni, S. (2005). Üstün yeteneklilerin fen öğretmenlerine yönelik hazırlanan bir hizmet içi eğitimin çalışmasının öğrenme ortamına yansımaları. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 4 (4), 204-217.
- Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1982). Epistemological and methodological bases of naturalistic inquiry. *Educational Communication and Technology Journal*, 30 (4), 233-252.
- Güzel Sanatlarda Fevkalâde İstidat Gösteren Çocukların Devlet Tarafından Yetiştirilmesi Hakkında Kanun (1956). T. C. Resmi Gazete (9327, 8 Haziran 1956).
- Hakimiyet Gazetesi (2021, 2 Nisan). HKÜ, MEB ile işbirliği yapacak. <http://www.hakimiyetgazetesi.com/haber/hku-meb-ile-is-birligi-yapacak--haberi-31599.html>
- Hansen, J. F., & Feldhusen, J. (1994). Comparison of trained and untrained teachers of gifted students. *Gifted Child Quarterly*, 38, 115-121.
- Hard, N., Lee, P., & Dockett, S. (2018). Mapping the policy landscape of australian early childhood education policy through document analysis. *Australasian Journal of Early Childhood*, 43(2), 4-13. <https://doi.org/10.23965/AJEC.43.2.01>
- Holloway, I., & Wheeler, S. (1996). *Qualitative research for nurses.* Blackwell Science Ltd.
- HP (2014). T.C. 62. Hükümet Programı. <https://www.memurlar.net/common/news/documents/481857/hprogram.pdf>
- HP (2015). T.C. 64. Hükümet Programı. https://www.aa.com.tr/uploads/TempUserFiles/64.hukumet_programi.pdf
- İdin, Ş., & Kayhan, N. (2016). Avrupa Birliği ülkeleri ve Türkiye'de ilköğretim döneminde üstün zekâli-yetenekli öğrenciler için özel eğitim uygulamaları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 17-31.
- Kardeş, S., Akman, B., & Yazıcı, D. N. (2018). Özel yetenekliler alanında yapılmış tezlerin analizi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi [Journal of Theoretical Educational Science]*, 11(3), 411-430.
- Kılıç, C. (2010). Enderun mektebi örneğinde günümüz üstün yetenekli çocukların eğitiminin değerlendirilmesi [Yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kirk, J., Miller, M. L., & Miller, M. L. (1986). *Reliability and validity in qualitative research.* SAGE.
- Kontaş, H., Yağcı, E. (2016). BİLSEM öğretmenlerinin program geliştirme ihtiyaçlarına ilişkin geliştirilen programın etkililiği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(3), 902-923.
- Köy Enstitüleri Kanunu (1940). T.C. Resmi Gazete (4491, 22 Nisan 1940).
- Lee, S. Y., Cramond, B., & Lee, J. Y. (2004). Korean teachers' attitudes toward academic brilliance. *Gifted Child Quarterly*, 48, 42-53.
- Levent, F. (2011). Üstün/özel yeteneklilerin eğitimine yönelik görüş ve politikaların incelenmesi [Yayınlanmamış doktora tezi]. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Lincoln, S. Y., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry.* Thousand Oaks, CA: Sage, InElo, S., Kääriäinen, M., Kanste, O., Pölkki, T., Utriainen, K. ve Kyngäs, H. (2014). Qualitative content analysis: a focus on trustworthiness, SAGE Open, 1-10.
- MEB (2007). Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/2593_0.html.
- MEB (2011). 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. T.C. Resmi Gazete (28054, 14 Eylül 2011).
- MEB (2013). Özel Yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planı 2013 – 2017. Özel Eğitim ve

- Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- MEB (2014). Okulöncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği.
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=19942&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- MEB (2015). T.C. Milli Eğitim Bakanlığı 2015-2019 Stratejik Planı.
https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_09/10052958_10.09.2015sp17.15imzasz.pdf
- MEB (2015b). Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği. T.C. Resmi Gazete (29329, 17 Nisan 2015).
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=20694&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>.
- MEB (2017). Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri. Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü.
- MEB (2017b). Öğretmen Strateji Belgesi 2017-2023. Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü.
- MEB (2018). 2023 Eğitim Vizyonu.
http://2023vizyonu.meb.gov.tr/doc/2023_EGITIM_VIZYONU.pdf
- MEB (2019). T.C. Milli Eğitim Bakanlığı 2019-2023 Stratejik Planı.
<https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2019/11/Stratejik-Plan-2019-2023.pdf>
- MEB (2020). Özel yetenekli bireylerin eğitimi stratejisi ve uygulama kılavuzu.
https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_11/25034903_zelyeteneklibireylerineitimistrategijiveuygulamaklavuzu.pdf
- MEB (2020b, 31 Aralık). Genel Müdürlüğümüz ile Gazi Üniversitesi arasında protokol imzalandı.
<https://orgm.meb.gov.tr/www/genel-mudurlugumuz-ile-gazi-universitesi-arasinda-protokol-imzalandi/icerik/1551>.
- MEB (2020c, 16 Ekim). Bilim ve Sanat Merkezleri güçleniyor.
- MEB (2021). Özel Öğretim Kurumlarında Uygulanan Destek Eğitim Programları ve Modüllerine Yönelik Destek Eğitimi Verecek Personele İlişkin Çizelge. Tebliğler Dergisi (2768, Ekin 2021).
- MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği (2016). Eğitim ve öğretim etkinlikleri.
https://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_11/03111224_ooky.pdf
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. Jossey-Bass.
- Meyers, E. (1984). A study of concerns of classroom teachers regarding a resource room for the gifted. *Roepers Review*, 7, 32-36.
- Milli Eğitim Şurası (1988). XII. Milli Eğitim Şurası.
https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113522_12_sura.pdf
- Milli Eğitim Şurası (2006). XVII. Millî Eğitim Şûrası.
https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113631_17_sura.pdf
- Milli Eğitim Şurası (2010). XVIII. Millî Eğitim Şûrası.
https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113646_18_sura.pdf
- Milli Eğitim Temel Kanunu (1973). Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri.
<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf>
- Mönks, F.J., & Pflüger, R. (2005). *Gifted Education in 21 European countries: Inventory and perspective*. Radboud University, Nijmegen.
- Mwamba, M. E. (2020). A mixed-method analysis of gifted and talented policies and practices on the under- representation of Blacks, Hispanics, and English language learners in gifted and talented programs in major suburban districts in Texas public schools [Unpublished doctoral dissertation]. Texas Wesleyan University, The Faculty of the School of Education, Texas.
- Nelson, K. C., & Prindel, N. (1992). Gifted teacher competencies: Ratings by rural principals and teachers compared. *Journal for the Education of the Gifted*, 15(4), 357-369.
- Nevo, B., & Rachmel, S. (2009). Education of gifted children: A general roadmap and the case of Israel. R. Leikin, A. Berman & B. Koichu (Eds.). *Creativity in mathematics and the education of gifted students* (pp. 243–251).
- Ozga, J. (2000). *Policy research in educational settings—Contested terrain*. Open University Press.
- ÖRGM (2020). Özel Yetenekli Bireylerin Eğitimi ve Strateji Uygulama Kılavuzu. Özel Eğitim ve Rehberlik Genel Müdürlüğü.
- Özbay, Y. (2019). *Özel yetenekli çocuklar ve aileleri*. T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler

- Bakanlığı.
Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1997). 6.6.1997 tarihli 573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname.
https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_10/10111011_ozel_egitim_kanun_hukmunda_kararnae.pdf
- Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (2006).T.C. Resmi Gazete (26194, 31 Mayıs 2006).
https://orgm.meb.gov.tr/alt_sayfalar/mevzuat/Ozel_Egitim_Hizmetleri_Yonetmeli_2006.pdf
- Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (2018). T. C. Resmi Gazete (30471, 7 Temmuz 2018).
<http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1963.pdf>
- Özmen, F., & Kömürlü, F. (2013). Türkiye’de üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin eğitimine ilişkin politika ve uygulamalar. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 35-56.
- Öznacar, M. D. (2011). 15-22 Mayıs 2011 Güney Kore Çalışma ve İnceleme Ziyareti Raporu.
- Reid, E., & Boettger, H. (2015). Gifted education in various countries of Europe. *Slavonic Pedagogical Studies Journal*, 4(2). DOI: 10.18355/PG.2015.4.2.158-171.
- Reid, E., & Horváthová, B. (2016). Teacher training programs for gifted education with focus on sustainability. *Journal of Teacher Education for Sustainability*, 18(2), 66-74.
- Reis, S., & Renzulli, J. (2010). Is there still a need for gifted education? An examination of current research. *Learning and Individual Differences*, 20(4), 308-317.
- Renzulli, J. S., & Reis, S. M. (1985). *The schoolwide enrichment model: A comprehensive plan for educational excellence*. Creative Learning Press.
- Sak, U. (2010). *Üstün zekâlılar (özellikleri, tanılanmaları eğitimleri)*. Maya Akademi.
- Sak, U., Ayas, M. B., Sezerel, B. B., Öpengin, E., Özdemir, N. N. & Gürbüz, Ş. D. (2015). Türkiye’de Üstün/özel yeteneklilerin eğitiminin eleştirel bir değerlendirmesi. *Türk Üstün Zekâ ve Eğitim Dergisi*, (2), 110-132.
- Stuart, T., & Beste, A. (2008). *Farklı olduğumu biliyordum “Üstün/özel yeteneklileri anlayabilmek”*. Armağan Gönenli (Çev.). Kök Yayıncılık.
- Swanson, J.D. (2007). Policy and practice: A case study of gifted education policy implementation. *Journal for the Education of the Gifted*, 31(2), 131–164.
- Şenol, C. (2011). Üstün/özel yetenekliler eğitim programlarına ilişkin öğretmen görüşleri (BİLSEM örneği) [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Tavşancıl, E., & Aslan, E. (2001). *Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri*. Epsilon Yayınevi.
- TBMM (2012). Üstün yetenekli çocukların keşfi, eğitimleriyle ilgili sorunların tespiti ve ülkemizin gelişimine katkı sağlayacak etkin istihdamlarının sağlanması amacıyla kurulan meclis araştırması komisyonu raporu. <https://acikerisim.tbmm.gov.tr/handle/11543/129>.
- T.C. Anayasası (1982). Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi.
<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf>
- T.C. Kalkınma Bakanlığı (2013). Onuncu Kalkınma Planı 2014-2018. <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Onuncu-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-2014-2018.pdf>.
- T.C. Kalkınma Bakanlığı (2019). On birinci Kalkınma Planı 2019-2023. <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2019/07/OnbirinciKalkinmaPlani.pdf>.
- Toprakçı, E., & Bakır, D. (2019). Eğitim alanı açısından 10. kalkınma planı, 2018 yılı programı ve MEB stratejik planının uyumluluğunun incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 48(222), 103-126.
- Tortop, H. S., & Kunt, K. (2013). İlköğretim öğretmenlerinin Üstün/özel yeteneklilerin eğitimine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *International Online Journal of Educational Sciences*, 5(2), 441-451.
- Tortop, H. S. (2014). Öğretmenler için Üstün/özel yetenekliler eğitimine ilişkin tutum ölçeği Türkiye için uyarılma çalışmasının yeniden gözden geçirilmesi. *Üstün/özel yetenekliler Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi (UYAD)*, 2(2), 63-71.
- Uğur, V. (2021, 10 Ağustos). Üstün zekâlılar öğretmenliği karmaşası.
<https://www.bilimsenligi.com/ustunzekalilar-ogretmenligi-karmasasi.html>
- VanTassel-Baska, V. J (2003). Selecting instructional strategies for gifted learners. *Focus on Exceptional Children*, 36(3), 1–12.
- VanTassel-Baska, J. (2018). American policy in gifted education. *Gifted Child Today*, 41(2), 98-103.

- Weaver-Hightower, M. (2014). A mixed methods approach for identifying influence on public policy. *Journal of Mixed Methods Research*, 8(2), 115–138.
- Weber, R. P. (1990). *Basic content analysis* (2nd ed). Newbury Park.
- WCGTC (1 Temmuz, 2022). World Council For Gifted And Talented Children.
<https://worldgifted.org/>
- Whitton, D. (2006). The training of teachers of gifted students in universities in Australia. *Gifted Education International*, 21, 190-200.
- Woods, J. W. (2004). The characteristics of successful and effective teachers of the gifted [Unpublished doctoral dissertation]. University of Tennessee, Knoxville.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (16.Baskı). Seçkin Akademik ve Mesleki Yayınlar.
- Yılmaz Bodur, Z., & Er, K. O. (2019). Singapur ve Türkiye’de özel yetenekli bireylerin eğitiminin karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 13 (2), 1166-1185. Doi: 10.17522/balikesirnef.633470.
- Yin, R. K. (1994). *Case study research: Design and methods* (2nd ed.). Sage.
- YÖK (2021, 15 Ağustos). Özel eğitim öğretmenliği lisans programı
https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans_Programlari/Ozel_Egitim_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf
- Yükseköğretim Kanunu (1981). 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu. T.C. Resmi Gazete (17506, 6 Kasım 1981)
- Yuen, M. (2004). Expected competencies of teachers of gifted Learners: Perspectives from Chinese teachers and students. *Gifted and Talented International*, 19(1), 7-14.

Extended Abstract

Introduction

One of the main elements of gifted education is teachers (Tortop, 2014). One of the most basic components of an effective and successful gifted education is a qualified and sustainable teacher training. Research reveals that teachers do not receive pre-service training for gifted students, do not have sufficient knowledge, and need academic support (Akar and Şengil Akar, 2012; Altun and Vural, 2012; Ata et al., 2020; Baykoç and Özdemir, 2016). It has been mentioned that most of the teachers working in Science and Art Centres (BİLSEM) have not received training on gifted individuals before (Gökdere and Çepni, 2005) and their in-service training needs have not been met (Ülger, 2011). This study aims to evaluate the policies for the training, selection and professional development of teachers who will work with gifted students.

Methodology

This study was carried out according to the qualitative research and document analysis method. The universe of the study consists of international and national policy documents related to education. In the context of teacher training for gifted students, which is the subject of the study, as an example, the documents containing directly or partially related explanations or provisions for the teachers of gifted students are Development Plans, National Education Councils, MEB Strategic Plans, 2023 Vision Document, Gifted Individuals Strategy and Implementation Plan (2013 -2017), Strategy and Application Guide for Education of Special Talented Individuals, General Competencies of Teaching Profession, Teacher Strategy Document (2017-2023), Special Education and Guidance Services Regulation and BİLSEM Directive were selected. These documents were used as data collection tools. In this study, content analysis method was used in the analysis of documents.

Findings

In the documents, it is aimed to reorganize and improve the programs of education faculties, do what is necessary for the training of teachers of gifted students, cooperate with universities in this regard, put special education courses at universities, ensure that teachers who will work in BİLSEM receive training from special education faculty members on the education of gifted individuals. It has been mentioned that teachers who have certificates in gifted education should train these students and BİLSEM teacher selection criteria are mentioned. In the documents, there are targets and plans regarding 180 hours of in-service training for teachers in primary schools, training on gifted education and teaching processes for teachers, postgraduate education in this field, 30 hours of certificate training, and certificate training by experienced BİLSEM staff or academicians of the field. In

addition, it was stated that the Ministry of National Education plans to provide at least two in-service trainings per year in order to contribute to the professional development of teachers.

Discussion

It was concluded that new arrangements were made for the training of teachers who will work with gifted students, university cooperation, special education courses were introduced, and BİLSEM teachers received training from academicians in the field. The finding regarding the absence of a course on gifted education in education faculties is similar to the findings of various studies (TBMM, 2012; Gökdere and Ayvaci, 2004). It was mentioned that teachers who have certificates on gifted education can provide training as well as teacher selection and criteria to BİLSEM.. The results of the researches conducted by Nevo and Rachmel (2009) and Choe (2016) show parallelism with the findings of the research regarding the search for certificates in teachers. The objectives of 180 hours of in-service training, at least two in-service trainings per year; providing graduate education.

---

* Makaleye yazarların katkı oranları: Sevda Kır: % 60, Murat Özdemir: % 40 şeklindedir.